

अमृतदान

लेखक :

भिक्षु अश्वघोष

अमृत दान

- भिक्षु अश्वघोष

ध्यानकुटी विहार, भोत (बनेपा)

Dhamma.Digital

प्रकाशक :

श्रीमती केशरीतारा कंसाकार

मिखा दों, न्हू सतक

प्रकाशकः

श्रीमती केशरीतारा कंसाकार

मिखा दों, न्हू सतक

प्रति : १०००

बुद्ध सम्वत् २५४५

नेपाल सम्वत् ११२१

इस्वी सम्वत् २००१

बिक्रम सम्वत् २०५८

धर्मदान ।

कम्प्युटर :

गोविन्द ह्युमत, रामकृष्ण लामिछाने, सुटेन्द्रकुमार राजधला

मुद्रक :

न्यू नेपाल प्रेस

प्रधान कार्यालय :

नक्साल, नागपोखरी, काठमाडौं

फोन : ४३४८५०, ४३४७५३

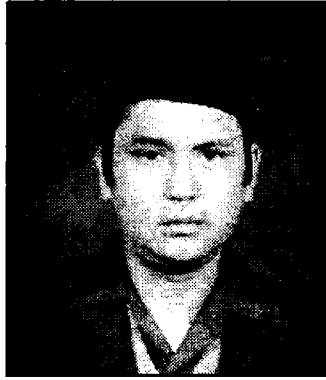
फ्याक्स : (९७७-१) ४३३९२९

शाखा कार्यालय :

शुक्रपथ, न्यूरोड, काठमाडौं

फोन : २५९०३२, २५९४५०

फ्याक्स : (९७७-१) २५८६७८

दिवंगत भाजु श्री शान्तवीरसिं कंसाकार

जन्म वि.सं. १९९४ असार १४ गते, शनिबार

मृत्यु वि.सं. २०५७ मंसीर १० गते, शनिबार

धर्मदान

दानमध्ये दक्कसिबे तधंगु दान ज्ञान दैगु
धर्मया सफू छापे याना इना बिइगु अमृत दान
धयागु न्यना तयाथे थुगु सफू दिवंगत जहान
श्री शान्तवीरसिं कंसाकारया पुण्य स्मृतिसं
धर्मदान यानापिं-

**जहान मय्जु केशरी तारा,
काय् महेश कंसाकार व स-परिवार
मिखा दों, न्हू सतक
काठमाडौं ।**

थःगु हे धाय्मागु खँ

छन्हु भिक्षु मेधंकर थःहे शिष्य जिथाय वया धावल छम्ह उपासिकाया मदुम्ह जहानया नामं धर्मया सफू छगू छापेयाना इनाबीगु इच्छा जुया चोन ।

गुबलेसित मागु धका न्यना बले निलाति लिपा जक दुसां गा धाल । सफू छापे याइपिं नं नापलाका बिल । सफु छु भासं मागु थें धका न्यना बले— नेवा भासं धालले । जित ला झन अपुताल । बरू जिगु नेवाभाय् थौं कन्हेया नेवा भाय् नाप मिले मजू । ल्वाक बुकगु भाय् । थौं कन्हेयागु भाय् नेपाले जक चोयां गाःथाय् “नेपालय्” अबले चोय् माथाय् “अबलय्” फक्की संयुक्त चिना मतसे चोयां गाः थाय् गथेकि चोन (चवन), तोता (त्वता), अपो (अप्वः), स्वेबले (स्वयेबलय्), चोय् (चवय्), गोसाखल (ग्वसाखल), यो (यःगु), म्हेथीक (म्हय् थीक) इत्यादि । थौं कन्हेया नेवा भाय् आपासिनं बोने नं मसः च्वे नं मसः । उकिं भाय् अपुके माःथें चोना जि छम्ह बिकःजुया भाय् हीका चोना । ख ला जिगु भाय् थौं कन्हेया भाषा प्रेमी तेत बोने बले जाय् फि वोथें जुइफु । उकिया लागी क्षमा प्रार्थी दु । छाय् धाःसा जिगु भासाय् एक रूपता नं मदु । आलपं हे ल्वाक बुकगु भाय् छ्यला निगू नं भाय् अशुद्ध मजू ।

थुगु सफूया नां “अमृत दान” तया बिया । भगवान बुद्धं धै बिज्यागु दु— अज्ञानीपिन्त ज्ञान दैगु धर्मया खँ कनेगु अमृतदान बियागु जू । छाय् धाःसा धर्मया खँ न्यना अज्ञानीपिं ज्ञानी जुइबले ल्वापु ख्यपु

इ मखु । ल्वापु जूसां ताउत मचों । उकिं धर्मया सफू छापेयाना इना बिइगुनं अमृत दान बराबर सम्झे जुइमाः ।

श्रीमती केशरी तारां दिवंगत जूमह थः जहान श्री शान्तवीरसिं कंसाकारया गुण लुमंका (पुण्यस्मृतिस) थुगु सफू छापेयाना इना बीगु धर्म चेतना तया दिल । थुगु पुण्यं सकल परिवारपिन्त आयु ताहाक. जुयाथें ल्वे छुं मदया याउँक जीवनं हना चोने दय्मा धका शुभ कामना भिंतुना बिया चोना ।

दिवंगत जुइ धुंकुपिनिगु नामं धर्मया सफू छापे याना बिइगु नं चोखागु (चवखगु) श्राद्ध खः ।

थुगु सफू छापेयाना दीपिं जिं म्हमस्यू, म्हसीका ब्यूम्ह भिक्षु मेधंकर यात नं, सफू छापे यायूत मागु ध्यबा गुहालीयाना दीम्ह मयजू केशरीतारा कंसाकार परिवारयात हानं छक धन्यवाद बिया चोना ।

न्यू नेपाल प्रेसनं बांलाक याकनं सफू छापेयाना ब्यूगुलिं धन्यवादया पात्र जू ।

ध्यानकुटी विहार, बनेपा

२०५८ भाद्र १ गते, शुक्रबार

—भिक्षु अश्वघोष

विषय-सूचि

क्र.सं.	विषय	पृष्ठ संख्या
१.	याउँक जीवन हना चवनेगु उपाय	१
२.	माँ-बौहे ब्रह्मा खः न्हापांम्ह गुरुनं खः	५
३.	धर्मात्ताम्ह काय्मचा	८
४.	दुःखं मुक्त जुइगु लँपु च्यापु	१२
५.	हिसिमदुगु घमण्ड पह	१६
६.	तँ छ्रता स्यायफुसा सुख सी	२२
७.	सिद्धार्थ छाया् बुद्ध जुल ?	२७
८.	दान धयागु सुयात बिइ ज्यू ,	३५
९.	बांलासां दुर्लभगु झिताखँ	३९
१०.	भिक्षु सारिपुत्रया चरित्र (स्वभाव)	४३
११.	छु दान बीवं अमृत दान बियागु जइ ?	४७
१२.	बुद्ध जीवनी	५०
१३.	करपिं हारां जुइगु मयोसा थःनं हारां	५७

याउँक जीवन हना च्वनेगु उपाय

मनूते जीवन हना च्वनेत नेगु नसा, पुनेगु वसः च्वनेगु थाय् (छें) म्हँमफैबलेसित वासः मदेक मगा । थुपिं प्यता पुरे मजूसा भिक्षुपिंनं शीलवान चरित्रवान जुया चोने फैमखु धका बुद्धं धया बिज्यागु दु । याउँक जीवन हना चोनेत चाला व पहचह नं बांलाका चोनेमाः ।

छक भगवान् बुद्ध याथाय् दीघजानु धैम्ह मनू छम्ह वया न्यन- शास्ता ! जिपिं गृहस्थीत कला व्याहायाना मचा खाचात नापं जीवन हने मापिं । जिमित लुँः वहया तिसा नं माः छेंबुं मापिं । उकिं जहान परिवारपिं नापं याउँक जीवन हना चोने फैगु उपाय कना बिज्याहुँ ।

भगवान् बुद्धं धै बिज्यात- छें तोता त्यागी जुइ माः धयागु मद्दु । याउँक जीवन हना च्वनेत पुरेयाय् मागु प्यता खँ दु । व खँ कना हय् बाँलाक ध्यान बिया न्यना च्वं ।

- (१) खूब मेहनत व कुतः याना ज्यायाय्माः ।
- (२) कमाय् यानागु धनया सुरक्षा याय्माः ।
- (३) भिपिं संगत याय्मा, पासा नालेमाः ।
- (४) आमदानी स्वया खर्च याय् सय्के माः ।

थुपिं प्यता मागु छाया् धाय्बले मनूतेत प्यता सुख

मदेक मगाः ।

(१) निहयान्निथं जीवन हनेत माःगु वस्तु थःके दु धाय्गु सुखः ।

(२) थम्हं कमाय् यानागु धन याउँक भोगयाय् दैगु सुख ।

(३) साहुँ मक्यंक जीवन हनेगु सुख ।

(४) निर्दोष पूर्वकं जीवन हना च्वनेगु सुख ।

थन न्ह्यथनागु प्यता सुखया लागि हे मनू तसें सुथंनिसें बुँ वना बुँज्यायाना च्वन । खूब कुतः याना अलिस मचासे बुँज्या याय्माः । गुलिं गुलिं न्हापनं दना थःथःगु व्यापारे लगे जुया च्वन । तरकारीमीपिं सुथे ४-५ बजे निसें दना सिलेसाले याना बजारे तरकारी थ्यंका चोन । जागिरे वनीपिं घौछि निधौ न्हापां जानया कार्यालय (अफिसे) वनाच्वन । थःथःगु ज्याय अलिस मजुसे दक्ष व कुशलता दुसा थःतमागु वस्तु थःके दु धयागु सुख दै । बुद्धं धैबिज्यागुदु-नेतजक गाक कमेयाना मगा । अपो हे कुतःयाना कमाय् याय्माः । पाहाँ वैपिन्त नके त्वंके याय्माः । नख चखः मानेयाय्माः । दान आदि बिया धर्म कर्म याय्माः । उकिं अपो हे कमे याय्माः । हाकु व्यापार याना कमाय् याय्गु मखु । खूब मेहनत याना इमान्दारीसाथ कमाय् याय्माः ।

निगूगु खँ खः कमाय् यानागु धनया सुरक्षा याय्माः ।

सुरक्षा धयागु, खँतयगु पाखें सुरक्षित जुइमा, अथे हे मिं लः व राज्य पाखें नं सुरक्षित जुइमाः । थौं कन्हे धन सम्पत्ति दुसानं सुरक्षाया व्यवस्था मदु । बैके तःसानं सुरक्षा मदया वोगु खँ न्यने दु ।

स्वंगूगु खँ- पासापिं भिंपिं नाला चवनेगु । मभिंपिं पासापिं संगत जुल धाय्वं प्याखं सोवना, ऐला तोना, जूमिहता, बेश्या तये थाय् वना धन नाश जुइका चवनेमाः । उकिं बुद्धं धया बिज्यागु याउँक जीवन हना चवनेत भिंपिं पासा नाला चोनेमाः ।

प्यंगूगु खँ- आमदानी सोया जक खर्च याय् सय्के माः । थौं कन्हे आमदानी सोया खर्च याय्मागु जमाना जुया वल । नखः चखः व गुठिगानां याना, जहान परिवार अपो दुगुलिं नं आमदानी सोया अपो खर्च याये माला चवन । उकिं याना घूस नेगु, भ्रष्टाचार, लोभ लालच अपो जुया वल, गनं गनं देशे आमदानी मगागुलिं थः कलायात होटेले छोया चच्छि चवना ध्यबा कमाय् यानावा धका छोया चवनेगु चलन जुल । उकिं बुद्ध याउँक जीवन हनेत थुपिं खँत पुरा याय्माः धया बिज्यागु ।

यक्को उत्साह व कुतः याय्माः धागु छाया् धाःसा च्वे न्ह्यथनागु न्हिया न्हिथं जीवन हनेत मदेक मगागु, थल बल, लासा फांगां, मचातेत स्कूले आख ब्वंकेमाल, रेडियो, टि.भी. माल, दराज माल, थुपिं फुकं थःके दु धाय्गु सुखया लागि इमान्दारी साथ कुतः याना ध्यबा कमाय् याय्मागु खः ।

थःमहं धन कमाय् यानागु थःयत्थे भोग याय्त सुरक्षा माल । धन छ्चलेत थःत स्वतन्त्र नं माल । छुं पुण्यकर्म याय्गु, दानबीगु, चन्दा बीगु इच्छा दुसां नं दाजु किजापिसं, थः कला व भातपिंगु अनुमती काय्माल धाय्वं भोग सुख दै मखु । उकिं बुद्धं धैबिज्यागु थःमहं मेहनत यानागु धनया सुरक्षा दःसा, ल्यंका तय् फुसा भोग सुख दै । थः यत्थे खर्च याय्गु सुखः दै । अले जीवन याउँक हने दै ।

निर्दोष पूर्वक जीवन हनेगु सुखया लागि आमदानी अनुसारं खर्च याय् माः । मखुसा छलकपट याना ज्या याय्माली । मखुगु खँल्हाना व्यापार याय् माली ।

भगवान बुद्धं धया बिज्यात गृहस्थी जीवन याउँक हनेगु इच्छा दुसा मिसागुलु, जुवाद्यो व ऐलागुलु जुइ मज्यू । थन न्हयथनागु स्वंगूलिसं लगे जुलकि धनया रक्षा जुइ मखु । दक्को धन फुना वनी । साहुं क्यंका जुइ माली अले निर्दोषगु जीवन हना चवने फैं मखु । जीवन याउँसे चवनी मखु ।

थुलि खँ न्यना दीघजानु धयाम्ह मनू साप लय् ताल । जीवनकाछिं बुद्धया अनुयायी व बुद्धमार्णी जुया याउँक जीवन हन । अथे धयागु बुद्धया शिक्षा कथं खूप मेहनत याना याउँक जीवन हना चवन । ■

माँ-बौहे ब्रह्मा खः न्हापांम्ह गुरुनं खः

पुण्य क्षेत्र प्यंगू दु- बुद्ध व बुद्ध श्रावक (भिक्षु) संघ, माँ-बौ व गुरु । बुद्ध व संघया उत्पत्ति दुर्लभ खः । तर माँ-बौपिं दुर्लभ मजू । छेंखा पतिं माँ-बौ धयापिं दु ।

सामान्य आखः स्थनीपिं गुरुपिं झिम्ह सिकं धर्म व सदाचारया खँ स्यनीम्ह छम्ह (१) गुरु उत्तमजू । धर्मया खँ स्यनीपिं सच्छिम्ह गुरु सिकं शिक्षितम्ह छम्ह बौ उत्तम ।

दोछिम्ह बौ सिंक शिक्षितम्ह शील सदाचार सम्पन्नम्ह माँ छम्ह जक हे नं उत्तम धका धर्मया सुफुती च्वयातःगु दु ।

माँ-बौपिसं भिगु खँ स्यनाबी, भिगु लँपु क्याना बी । उकिं माँ-बौ हे न्हापांयाम्ह गुरु खः । माँ-बौ महा ब्रह्मा खः छाया धाःसा उत्तमगु चतुर्बह्म विहार धैगु मैत्री, करुणा, मुदिता (लय्ताय्गु) व उपेक्षा (तटस्थता) गुण धर्म माँ-बौ पिंके दु ।

काय् म्हेयाय्पिसं न्याता प्रकारं माँ-बौया सेवा याय्माः ।

(१) मचानिसें माया याना दुरु त्वंका, ब्वलंका तःगुलिं बुराबुरी जूपिं माँ-बौ पिन्त जिं फू चाथें नके त्वंके याना सेवायाय् धैगु मती तय्माः ।

(२) माँ-अबुंयानातगु भिगु ज्या व पिने वना याय् मागु ज्या फुकं याना माँ-बौया इच्छा पुरे याना बीमाः ।

(३) कुलवंश थामेयाना बी । भिं भिंगु ज्यायाना माँ-
बापिनिगु नां तया बी । दुगु सम्पत्तियात मखुथाय् मछयोसे
भिंथाय् छत्रचला कर्तव्य भापिया याना बी ।

(४) माँ-बौया सम्पत्ति काययोग्यम्ह जुइ । चरित्र
बांलाम्ह जुइ । काय्मचा ताले मलात धाय्वं अंश पावे
मजुइफु ।

(५) माँ-बापिं दिवंगत जुइ धुंका मेपिन्त उपकार जुइगु
बांलागु ज्यायाना, धर्मकर्म याना, माँ बापिनि नां च्वनीगु
ज्यायाना, धर्मया सफू छापे यानागु पुण्य तोता गुण लुमंके
माः ।

बुद्धं धया बिज्यागु दु-

यो मातरं वा पितरं वा जिण्णकं गत योब्बनं,
पहुसन्तो नभरति तं पराभवतो मुखं ।

थःम्ह फय्कनं बुरा बुरी जुइ धुंकुपिं माँ-बापिन्त नके
त्वंके याना सेवा मयाम्ह पतन जुइ, भिंजुइ मखु ।

माँ-अबुया ऋणं मुक्त जुइगु प्यंगु उपाय

(१) मसःमस्यूपिं अशिक्षितपिं माँ-बौपिन्त स्यनेकनेयाना
शिक्षित याना बीगु ।

(२) चाला बांमलापिन्त चरित्रवान याना बीगु ।

(३) नुगःस्यापिं माँ-बापिन्त त्याग चेतना दय्का बीगु ।

(४) अज्ञानतां मसः मस्यूगुलिं याना मिथ्या दृष्टि
(मखुगुल्लंपुइ) लापिन्त सम्यक् दृष्टिइ लाका बीगु । विवेक
बुद्धिदुपिं याना बीगु ।

माँ-बौया गुण स्यूम्ह

बुद्धया पाले छम्ह भाजुं मिसा ब्याहायाना हल । माँ
बाःपिं बुरा बुरी जुल । न्हूम्ह भम्चां माजु बाजु पिन्त चित्त
बुझे जुइक सेवा याय्मफुत । माजु नाप कचवं पिकया
च्वन । भम्चां भातमेसित धाल- बुरा-बुरी निम्हेसित पितना
छो कि मखुसा छखे च्वनेनु ।

भातम्हेस्यां धाल- जित्त बुइका ब्वलंका तपिं माँ-बापिं
बुरा-बुरी जुइ धुंकल । छखे च्वने फैं मखु, पितनानं छोय् फैं
मखु । छ ल्यासि तिनि, छ हे पिहाँ हुँ धाबले सुंक च्वना माजु
बाजुपिनि सेवा याना मिले जुया च्वन ।

मेम्ह छम्ह मिजँ गुम्ह कि माँ-बौया गुण मस्यूम्ह ।
कलायागु खँ न्यना माँम्हेसित पितना छोट । माँम्ह फल्चा बाय्
जुया फोना नया च्वन । लिपा वया काय बुल । काय बूबले
मचाया प्रति साप माया वन । जि बू बलेनं जिमि माँया गुलि
माया वं जुइ । थुकथं माँया गुण लुमंका पिने फोना नया च्वम्ह
माँयाथाय् वना क्षमा फोना छुचें ब्वना हया बांलाक नके
त्वंकेयाना सेवा याना याउँक जीवन हनाच्वन । कलाम्हेसित नं
ख्याचो बिल- जिमि माँयात हेपे यात कि छ पिहाँवने माली ।

धर्मात्माह काय्मचा

धर्मात्मा धयापिं निथी दु । गुलिं मनूत सुथे सुथे देग
दुथाय्, बहा बहिली वना पुजाभ जोना पुजायाः जुइपिं छथ्व
दु । थुजोपिन्त नं धर्मात्मा धाइ । गुलिं गुलिं धर्म कर्म लगे
जुया नं पहचह बांलाका सुइतं पंगल मजूसे कर्तव्य पालन
याइपिन्त नं धर्मात्मा धाइ । थ्व खँ थुइका बीत बुद्धयापाले
याम्ह छम्ह ज्ञानिम्ह धाय्ला धर्मात्माह काय्मचा छम्हेसिगु
घटना छगू थन न्ह्यथने ।

भगवान बुद्ध बाराणसीया लिक्क च्वंगु मृगत यक्वदुगु
जंगले सारनाथ धाःथाय च्वना बिज्या बले सिगु घटना खः ।
अबले बाराणसी शहरे नन्दिय धैम्ह साहुया काय्मचा छम्ह
दु । वया माँ बौपिं गुलि ज्ञानी व धर्मात्मा खः व स्वया अपो
नन्दिय सेठपुत्र धर्मात्मा व भलादमी जुया च्वन । इमिके
ध्यबा यक्व दुसा नं साहु पह म्दु । अथे धयागु तःधंसु पह
म्दु । व भाजुया बांलागु बानि छता दु- व न्हिं छको
विहारे वना बाँ पुना फोहरगु सफा याना बी । लः म्दुथाय् लः
तयाबी । थुकथं याय्गु वयागु दिन चर्या हे जुल । विहारे वना
दान बीगुली जक ल्हाः तप्पामह मखु त्वाले चोपिं गरीब तेत
नं, मामाःगु बिया गुहालि याना च्वनीम्ह जुया वयात सकस्यां
यो । मेमेपिन्त थःम्हं फुथें गुहाली याइम्ह जुया च्वन । अथे

दय्केगुली खर्च यात छब्ब सामाजिक सुधारे खर्च यात । छब्ब
थःगु जीविकाया लागि ल्यंकल । आःव पिनें जक धर्मात्मा
जूगु मखु व्यवहारं नं पहचहंलं ज्या याना हे धात्थेया धर्मात्मा
जुल । कलामेसितनं धया च्वनी ज्ञानी जुया च्वं । मति कुरा
जुइ मते । सन्तुष्ट जुया च्वं । इमिगु शान्तगु जीवन खना
मेमेपिनि नं लय्ता वो । जीवन धयागु अथे जुइ माःका
धया च्वं । ■

दुःखं मुक्त जुइगु लँपु च्यापु

सिद्धार्थ कुमारं बुद्धत्व अथवा बोधिज्ञान प्राप्त याना बिज्यागु मूखँ - प्यंगु आर्यसत्य व दुःखं मुक्त जुइगु उत्तमगु च्यापु लँपु (आर्य अष्टाङ्गिक मार्ग) मेगु प्रतित्य समुत्पाद, कारण मदेकं संसारे छुं मजू धैगु खँ ।

चतुआर्य सत्य (प्यंगू धात्थेंया सत्य) दुःख दु, दुःखया कारण, (तृष्णा न्ह्याक्को दुसां मगागु आशाकुतिपह) दुःखमदेका छोय्फु अले दुःख चप्फुना छोय्गु लँपु च्यापु । थुकी न्हापांगु लँपु खः-

- (१) सम्यक दृष्टि - खःकथं थुइका काय्गु, बेको मिखां मस्वेगु ।
- (२) सम्यक् संकल्प - पाय्छि कथं विचाः याय्गु, नियत बांलाकेगु ।
- (३) सम्यक् वचन - खँ पिचुसे च्वंकेगु, मेपिन्त स्यंकेगुखँ मल्हाय्गु ।
- (४) सम्यक् कर्मान्त - मद्वंक ज्यायाय्गु, थःतनं मेपिन्तनं भिं जुइगु ज्या ।
- (५) सम्यक् आजीविका - मद्वंक जीवन हनेगु, जीविका शुद्ध जुइगु ।

- (६) समयक् प्रयत्न - मभिंणु कल्पना क्वत्यला भिंणु खँ ल्ये
पुइकेगु ।
- (७) सम्यक् स्मृति - न्ह्याबले भिंथाय् होश तथा सचेत व
सतर्क जुइगु ।
- (८) सम्यक् समाधि - चित्त चंचल मयासे भिंणुज्याय् मन
क्वातुकेगु ।

सम्यक् दृष्टिया अःखगु खँ खः मिथ्या दृष्टि मखुथे
थुइका कया कचवं पिकया चोनेगु । बांलाक विचाः मयासे
न्यनाखँ विश्वास याय्गु । दृष्टि छगू स्यनकि आर्य अष्टाङ्गिक
च्यापु लँपु फुकं स्यनी । भिंपुमाः चब्बुत कि फुकं कुतुं
वइथे । थ्व खँ थुइकेत घटना छगू न्ह्यथने ।

जुजु छम्हेस्या सुथ न्हापनं इयालं पिने स्वै च्वंबले
फोहरीम्ह फोगी छम्ह दरबारया क्वं क्वं वै च्वंगु खन । फोगी
खने सात हे बिछुक जुल, अमंगल जुल धका छचों
काचाकक दुकाबले इयाया सिलेमे हाना छचों प्वागन । बुद्ध
धया बिज्यागु दु मनस्यंका खँ ल्हासां ज्या यासां उकिया फल
बांलाइ मखु । जुजुया मिथ्या दृष्टिं याना छचों प्वागना तँ
पिहाँ वया फोगीयात स्याय्गु मती तल । सिपाहीत छोया
फोगी दरबारे सतिके छोत ।

जुजुं धाल- छ सुथ न्हापनं दरबारया क्वँ क्वँ छाय्
वयागु ? छ अलछिनाम्ह खना जिगु छचों प्वागन । छ थौं

सिद्धगु जुल । जुजुं आज्ञाबिल थ्व फोगीयात स्याय् यंकि ।

फोगीनं बिचाःयात- जिं थौं सीगु जति जुसेलि जुजुयात शिक्षा छगू बिया वने । लहाः बिनित्त याना प्रार्थना यात- महाराज जिगु अन्तिम इच्छा छगु धाय्जीला थें ?

जुजुं मती तल-सी त्यंम्हेसिगु इच्छा पुरेयाना बी । छँ छु इच्छा दु धा ।

फोगीनं धाल- थौं जिगु छु कर्म सुथन्हापनं दरबारया क्वं क्वं वयागुलिं जि अलच्छिनाम्ह खना महाराजया छचों प्वा गन । जिं नं थौं महाराजया ख्वा खना जिगु प्राण हे वनीन । झी निम्हे सु अलच्छिना जुलथें ।

फोगी यागु खँ न्यना जुजु अकमके जुल । जुजु मिथ्या दृष्टिम्ह जूसां भचा विवेक बुद्धि दुम्ह जुयाच्वन । विचाः यात थौं फोगी खने सात अशुभ जुल, विछुक जुल धका मखुगु मती वोगुलिं, मिथ्या दृष्टि जूगुलिं जिगु छचों प्वागंगु खः, फोगी यागु दोष मदु । फोगीनं जि खना वया प्राण वने त्यन । व फोगी अलच्छिना जूसा जिनं अलच्छिनाम्ह जुल । फोगी नं खगु खँ धाल । फोगी खने सात अलच्छिनाम्ह खन धका मन मस्यंगु जूसा जिगु छचों प्वागनी मखुगु खः । जिगु हे दोषं जिगु छचों प्वागंगु धका थुइका जुजुं फोगी यात मस्यासे तोता छोट । जुजुं धाल छु फोगी जुयानं ज्ञां दुम्ह खः । मर्यासे जित ज्ञान बिल । छँ फोना नये म्वाल । फोगीयात गाक्क ध्यबा बिया छोट ।

थन जुजुया छ्चौं प्वागना दुःख जूगुया कारण
जुजुयागु थःगु हे मिथ्या दृष्टिं याना खः । फोगी खने वं मन
स्यंगुलिं छ्चौं प्वागंगु खः । थन जुजुयाके सम्यक् दृष्टि
मन्त, मिथ्या दृष्टि वल, मखुथे थुइका काल । अनं लिपा
सम्यक् संकल्प मदया मिथ्या संकल्प वल । फोगी यात
स्याय्गु मतीवल । अनंलिपा सम्यक वचन मदया फोगी यात
स्याना छो धका मिथ्या वचन वल । अले सम्यक कर्मान्त
बांलागु ज्या मजुल स्याना छोय्गु ज्या यात । अले मिथ्या कर्म
जुल । करपिनिगु ज्यान काय्गु मती वो बले सम्यक
आजीविका मन्त मिथ्या आजीविका जुल । जीवन ताले
मलात । अनं लिपा जुजुया प्रयत्न छु जुल फोगी यात स्याना
छोय्गु कुतः जू बले सम्यक् प्रयत्न मजुल, मिथ्या प्रयत्न
जुल । होशनं भिंगु मजुल फोगी यात स्याय्गु जक होश जुया
च्वन । अले सम्यक समाधि मन्त मिथ्या समाधि जुल ।

थन न्हापांयागु सम्यक दृष्टि स्यं बले लँ पु फुकं
स्यन । दुःखै दुःख जुल । लिपा सम्यक दृष्टि दया वो
बले जुजुयाके विवेक बुद्धि दत । फोगी यात स्याय्गु कल्पना
मंत । शान्ति जुल । दुःखया कारण जुजुं थुइका काल उकिं
दुःख मन्त । ■

हिसिमदुगु घमण्ड पह

फुकसिके धयाथे छगू छगू पह दया च्वनी । अपोसिके बांमलागु पह दुसां नं गुलिसिके हिसिमदुगु पहचह नं खनेदु । हिसिदुपिं जुल धाय्वं सकस्यां यो । भगवान् बुद्धं धया बिज्याइ करपिनिगु बांमलागु चाला मयोसा थःके अज्योगु पह दुला कि मदु छकृ बिचाः याय्माः । थः के नं अज्योगु पह दुसा व पह मदेकां छोय्गु कुतः याय्माः । थःत थःम्हं म्हसिके फुसा हिसि दया वइ ।

दकसिबे हिसि मदुगु पह अहंकार व घमण्ड पह खः । तःहं सु पह जुल धाय्वं करपिसं हिसि मदुम्ह धाय्का च्वने माली । बुद्धं स्वंगू प्रकारया घमण्ड पह दु धया बिज्यागु दु । गथे कि

Dhamma.Digital

- (१) सेय्यमान अर्थात् जि तःधम्ह खः
- (२) सदिसमान जि व फलनाम्ह छुं नं मपाः
- (३) हीनमान – जि इपिं स्वया नीच, सय्का तयागुमदु ।
- (१) आः न्हापांयागु “सेय्यमान” घमण्डया बारे छकृ बिचाः याय्नु । जि तःधम्ह खःधका थःत थःम्हं उच्च समझे जुइगु । जाति व कुल परम्परा, ध्यबा यक्को दैगु, ख्वाःयारूप बांलाइगु, ध्यबादुपिं थःथितिपिं यक्को दइगु,

जुया वयात सकस्यां यो । सकसिनं धात्थेहे धर्मात्ताम्ह साहुया
काय्मचा छम्ह झीगु त्वाले दत धका धाइगु ।

नन्दिय ल्यायम्ह जुल । इमि छेंया न्हचोने बांलाम्ह
हिसिदुम्ह रेवती धयाम्ह मेजु छम्ह दुगु जुया चवन । नन्दियया
माँया थःकाय् यात वहे मिसा ब्याहायाना बीगु मती तल ।
छन्हु थः काय्यात सःता धाल- बाबु छ ल्याय्म्ह जुल । छन्त
भमचा छम्ह हयाबी हैला ?

नन्दियं न्यन- गन च्वंम्ह मिसा हया बगिु ले ?
माँम्हस्यां धाल- हुँकन न्हचोने च्वंगु छ्चें च्वंम्ह रेवती
धैम्ह मिसा । वजूसा थःछें वंसां तुरन्त सता ह्य् ज्यू, मज्यूला
पुता ?

काय्म्ह नन्दियं धाल- व मिसा बांजकं लाः । तर वया
धर्मे छतिं श्रद्धामदु । ज्या नं मन खना याय् मसः । नुगः स्या
पह दु । अज्योम्ह बांलासां जित मयो ।

माँम्हेस्यां मती तल- व मिसायात खँ स्यना धर्मे
लगे याना बी माली । थथे मतीतया सरासर व मिसा नाप
लाःवन । वयात लिक्क सःता धाल- ए रेवती, छँ जिमि काय्
नाप ब्याहा याय् यो कि मयो ?

रेवती धाल (भचा मछ्छा पहलं)- जि ला यो, तर छि
कायं जित यो पहलं मसो । नन्दियया माँमं धाल- अथे जूसा
छन्त छगू धाय्- जिमि थाय् छ्चें कंस भगवान बुद्ध प्रमुख

भिक्षुपिं भोजनया लागि बिज्याइगु । छँ कन्हे जिमिथाय् छँ
वया सुकू थना बँथिला सफा सुघर याना ब्यु । भोजन
नं जोरे याना ब्यु । दान नं ब्यु । छन्त जिं ध्यबा नं बी । अले
जिमि कायं छन्त येकी ।

रेवती मिसाया मन स्वकु थाहाँ वल मखा जुइ । वया
ख्वले तेज पिहाँ वल । न्हचूखा वल । आः धाःसा जि योम्ह
मिजं याके वने दैगु जुल । थः योम्ह मिजं याके वने दैबले
न्हचागु याय्त नं तयार छाया मजुइ ।

व रेवती कन्हे खुनु नन्दियया छँ वना माजु जुइम्हेस्यां
स्यना ब्यूथे तस्सकं मनं खना लय् तातां फुकं ज्या यात । दान
नं बिल । तर श्रद्धां मखु । मिजं नाप च्वने माला जक खः ।

अनं लिपा नन्दिययात माँम्हेस्यां धाल- पुता व रेवती
आःनं मयोला ? काय् म्हेस्यां धाल- आःला ख्वा बांलाथे
चाला नं बांलाथे च्वन । धर्मे नं श्रद्धा तया हल । मनं खना
ज्या नं याय् सल । वयात छँ हःसां जिल ।

माँम्हेस्या नं मन स्वकु थाहा वल । काचा काचां वना
रेवतीयात नाप लाना माःगु खँल्हाना वैत थः भमचा याय्
हल । थुकथं दँ बँदँ बिते जुल । निम्ह मचा नं दत । नन्दियया
माँ-बौपिं संसार तोता वन । सम्पत्ति फुकं इपिं निम्हसिगु
जुल । नन्दिय उपासकं धन स्वब्बे छब्ब परोपकारे व विहार

यक्को आखः सइगु, ख्वा बांलाइगु । थुपिं कारणं याना अभिमान, घमण्ड बढे जुया वइगु । थजातम्ह जुल धाय्वं, तःमिजुल धाय्वं व जि स्वया क्वजातम्ह, जिके वयासिकं ध्यबा यक्को दु । जि सुखनानं ग्याय्मागु मद्दु । ध्यबाजक दुसा छु जक याय् मफु । मनू न्याय्गुला छु मन्त्रीनं न्याय्मासां फु । आख सल धाय्वं जिनं एम.ए. पास, पी.एच.डी. पास याना तयागु दु । थुकथं फिवं याय्गु पह हिसिदुगु पह मखु ।

(२) जि व फलनाम्ह छुं मपाः । जाःतं नं समान, ध्यबांनं बराबर, थः थितिपिनं उथें उथें यक्व दु । त तःधंपिं म्हस्यूपिं वया नं जिनं दु धका थः समानन्ह भापिया घमण्डी जुइगु यात “सदिसमान” धाइ ।

(३) हीनमान – जि इपिं स्वयाला नीच जातिम्ह, ध्यबा मदुम्ह थें आखः नं मसम्ह, धर्मे नं मवनाम्ह जा खःनि धका थःत थःम्हं नीच भापिया अमिभान याय्गुयात “हीनमान” धाइ ।

थुज्योगु मानंयाना आपालं मनूतसें दुःख सी माला च्वंगु झीसं खना च्वना । छें बुँ तोता म्हासुगु वसः पुनातपिं त्यागीपिके नं अभिमान व घमण्ड पह दया वो । गुलिं गुलिं थःके छुं योग्यता मदुसां म्हासुगु वसः पुने धुनेवं मानेयाके हथाय्पिं दु । सम्मान मया, माने मया धका तँ चाइपिं दु । वन्दना नमस्कार मया धका तँ चाइपिं दु । खजा म्हासुगु

चीवर वस्त्रयात सम्मान याय्मा अवश्यं खः । तर वन्दना मात्र याकेगु हे जक भिक्षु जीवनया लक्ष्य मखु । थःके न माने याकेगु योग्यता माः, पहचह, शान्त पह, कोमुलि पह दय्माः ।

थन घमण्डी पहले यक्कों खँ दुथ्याना च्वंगु दु । नेवा भासं फिवं याय्गु पह धाइ । पासां पासायात धाइगु चलन छं फिवं यानागु ला ? अथे धयागु थःथिति सुं मदुसानं ततःधंपिं साहु महाजनत फुकं थःथिति धाय्गु पह आपासिके दु । गुलिसिके भतिचा जक आखः सःसा यक्को सःस्यूगु पह पिकाय्गु बानिदु । छ्रगू निगू भचा तःधंगु ज्या याय् फुसां न्ह्यागुं ज्या याय्फु, फुककं जिं याय्माः । मेपिं सुंक च्वना नया च्वनीपिं । गुलिं आखः बोना तयागु पासजूगु प्रमाण पत्र मदुसां जिं थज्यागु पास याना तयागु दु धका फिवं यायेगु । विहार विहारे वना झिदँ नीदँ दत धाय्वं जिपिं पुलापिं (उपासक-उपासिका) पिं धका अभिमानी जुया छ्रचँ च्वंपिं भौपिन्त छ्रमिसं स्यूला जिपिं भन्तेपिं व गुरुमाँ पिनि विहारे वना बुद्ध पूजायाना बाखँ न्यना च्वनागु थुलि थुलि वर्ष दत धका फिवं याय्गु पह दु ।

आः थःगुहे छ्रगू खँ न्ह्यथने । वि.सं. २०२०-२१ सालया खँ खः । जि आनन्दकुटी विद्यापिठया व्यवस्थापक जुया चोना बले फुक कोठायी व धुकू पिकुया ताचा प्वाँय

जिगु जिम्माय् लानाच्वंगु । स्वीपु-पीपु ताचाया प्वाँय मासां
 म्वासां घाना जुइगु । सुं मनूत नापला वलकि विद्यार्थीत
 च्वनीथाय, सभा भवने व उखें थुखें क्यँ जुइ हथाय् । मेपिनि
 लाः मला, यो मयो, वने हथाय् धयागु छुं वास्ता मदु । छुंमती
 मवो । थ्व फुकं जिगु अधीन खःधका क्यने हथाय् ।

स्वे धाइपिन्त व क्यने मालिगु अवस्थाय् क्यनेगु
 भ्वासिगु खँ मखु । तर ताचा प्वाँय खने देक घाना जुइगु,
 ल्हातिं हे जोना जुइगु पिवं याय्गु पह धयागु जित हे अनुभव
 जूगु खँ खः । उकिं छें छें ताचा प्वाँय्या लागि ल्वापु जुया
 च्वनीगु विहार विहारे नं अथे जू ।

गुलिं गुलिं आख ब्वना तःधं जुल । मतलब डाक्टर
 जुल । वयागु पह चह पात । माँ अबुया धाःसा पुलां पह ।
 बांलाक वसः पुने मसया च्वनी । बौया काय् तःधं जुल धका
 साप लय्ता वो । तर पासापिं नाप गफ याना च्वंथाय् बौमह
 वल कि न्ह्यो ने चोने मते धका हक्का छोइ । जिं छुमहसिगु
 घटना बांलाकं स्यू काय् यात आख ब्वंकेमाः धका फवसि
 मिया नं मेमेगु सम्पत्ति मिया नं काय्यात डाक्टर याय्माः
 धका आख ब्वंकल तर डाक्टर जुया वसें निसें बौयात बौ
 मधा । थ्व गज्योगु हिसिमदुगु पह ।

जि लंकाय् आखः बोना चोनाबले भिक्षु पासा छुमह
 दु । जिपिं निमहं छगू हे कोठाय् । व गामे याम्ह भिक्षु जुया

चवन । व पासा आखः बोनेगुली साप जेनदारम्ह जुल । अथे
धयागु जाँचे बांलाक पास जुया चवनीम्ह जुल । उकिं वयाके
घमण्ड दया वल ।

छन्हु मनू छम्ह मरिचरी व जाकि जोना नापला वल ।
वसःनं बांमला, भचा बुरा पहनं वोम्ह । मरिचरी बिया लिहाँ
वन । लिपा जिं न्यना व नाप लाः वोम्ह सु ? गनं वोम्ह ? व
पासा भिक्षुं धाल- जिमि थाय् त्वाले च्वंम्ह जिमि छेंलं
मरिचरी बीके हगु का ! लिपा मेपिनि पाखें सिल व नापलाः
वोम्ह वहे भिक्षुया अबु खः । भिक्षु” जुया नं थःबौयात गज्योगु
हेंला ? गज्यागु हिसि मदुगु पह ।

आः भगवान् बुद्धया पालेयाम्ह भिक्षु छम्हेसिगु पिवं
याय्गु पह छक स्वेनु । अबले न्हाबलें थःगुजक प्रशंसा
याना चवनीम्ह भिक्षु छम्ह दु । व भिक्षु न्हाबलें थः
पासापिन्त धया चोनीगु- जिपिंथे जातं च्वे लापिं सुंमदु ।
जिमिथाय् छेंचोपिं नोकर तय् नापं मसिनु जा व ला नइगु ।
काशीया नाइसे चोंगु वसः पुनीगु । काशीया चन्दनं म्ह बुला
चोनीगु । आः भिक्षु जुया चोनाका भ्यात क्यें नया चोनागु
स्यूला ? थज्योगु भांग्रा थेंजागु चीवर (म्हासु) वस्त्रं पुना
चोनागु । भिक्षु पिनि पुचले थज्योगु थःगुजक प्रशंसा
यानाचोंगु पह सुयां न्यने मेल न्यने हे योगु मखुत ।

छम्ह भिक्षु सरासर वया गामे वन । व भिक्षुया गफ खः

मखु परीक्षा याःवन । वला गरीबम्ह खनि । चिकिचा खागु
 छें निम्ह स्वम्ह परिवार दु । इमि ख्वाख सुकू ल्वाक छ्चाना
 चोकिया क्वाति दाय्का तोना चोंगु खन । लिहाँवया व
 थःगुजक प्रशंसा याना चोनीम्ह भिक्षुया आगं द्यो पोलेयाना
 फुकं भण्डाफोर याना बिल । धर्म सभाय् भिक्षुपिं यक्कोसिनं
 थःगु जक प्रशंसा याना चोनीम्ह भिक्षुयात निन्दायात । भिक्षु
 जुया थःत थःम्हं प्रशंसा याना चोनेगु बांला मजू । थजोगु पह
 हिसिमदु ।

थुकथं फिवंयाय्गु पह अभिमान व घमण्डया चिं
 धासांज्यू । छन्हु भगवान् बुद्धं थज्योगु तःधं सु जुइगु घमण्डी
 पह यात वेंपह थें “उम्मादो विय दट्ठब्बो” सम्झे जुइमा धया
 बिज्यागु दु । वें जूम्हेसिनं मस्यू कि समाजे चोनेबले गुकथं खँ
 ल्हाय्माः, गुकथं चोने माः गुकथं नय्माः धयागु चलनया
 वास्ता मदु । उकिं बुद्धं अभिमानी पिन्त वेंया दर्जाय् तया
 बिज्यागु । ■

तँ छता रयायफुसा सुख सी

संसारे ताल तालयापिं मनूत दु । गुलिं ऐला गुलु सा,
गुलिं जुवा द्यो, गुलिं मिसा गुलु । थुपिं मध्ये ग्यानापुसे च्वंम्ह
मनू खः तँकालिम्ह । ऐला गुलि ग्याना पुसे च्वं उलि हे तँ
कालिम्ह नं ग्याना पु । तँ पिहाँ वलकि मिखाँ छुँ खनी मखु,
राक्षस पह वय् धुंकी । तर होश तया चवने फुसा तँ क्वलना
वं ।

भगवान बुद्ध राजगृहया पँया बगीचाय् बिम्बिसार जुजुं
दय्का ब्यूगु विहारे बिज्याना च्वंगु खः । अबले अन
तँकालिम्ह भारद्वाज धैम्ह ब्राह्मण छम्ह दुगु खः । व ब्राह्मणं
धनञ्जानी धैम्ह ब्राह्मणी ब्याहा याना हल । व मिसा बुद्धया
थाय् वना बाखँ न्यना बुद्धया भक्ति याइम्ह जुल । हाछिका
छक वोसां, वाका छक वोसां नमो नस्स भगवतो अरहतो
सम्मा सम्बुद्धस्स अर्थ वसपोल भगवान् अरहत सम्यक
सम्बुद्ध यात नमस्कार धाइम्ह जुया च्वन । भातम्ह बरम्हू
धाःसा बुद्ध नां काय मयोम्ह जुया च्वन । धनञ्जानी बरम्हूनी
धाःसा तस्सकं बांलाथें हिसि दुम्ह जक मखु ज्या नं मनंखना
याय् सम्ह जुया च्वन ।

भातम्ह बरम्हू नं कलाम्हेसित धाइ- जि दुथाय् बुद्धया
नां काय् मते खँ ला ! अले धनञ्जानी बरम्हूनीनं धाई- जिं

ला बुद्धया नां काय्गु तोते फै मखु । बुद्धया नां काइगु मयोसा
जि थःछें वने का !

भातम्हेस्यां धाइ थः छें हूँ धयागु मखु नि ! जि दुथाय्
जक बुद्धया नां काय् मते धयागु का । बरम्हुया कलाम्ह
थःथाय् मच्चवंसे, थःछें वनी धका साप गयाः । छाया् धाःसा
कलाम्ह बांलाथे साप हिसि दुम्ह जुया च्वन ।

छन्हु ब्राह्मणया मेपिं ब्राह्मणत निमन्त्रणायांना
भोजन याकेगु र्वसागोल । कलाम्हेसित धाल जिमि गुरुपिं
दुथाय् बुद्धया नां काय् मते खँ ला ? ब्राह्मणत छबथां चिंक
थ्यंक वल । झोलाक फे तुत । जोरें याना तगु बरम्हु तयूत
भलिं जुया च्वन । धनञ्जानी बरम्हुनिया हाछिका वल । अले
नमो तस्स भगवतो अरहतो सम्मा सम्बुद्धस्स धका बुद्धयात
नमस्कार यात । अले ब्राह्मणत सेला तँ पिकया धाल—
संसारे मेपिं मिसात म्दु धका थ्व बुद्धयाथाय् वनीम्ह मिसा
ब्याहा याना हयागु ला ? थ्व ला लछिं लाम्ह मखु ।

भारद्वाज ब्राह्मणया साप तं पिहाँ वल । अपाय् सकं धया
नं गुरुपिनि न्ह्योने बुद्धया नां काल का ! बरम्हूत तँ चाया न
हे मनसे वन । कलाम्हेसित बोबीला धाःसा थःछें वनी धका
गयाः । तँ धाःसा साप पिहाँ वया च्वन । मिसायात बो मब्बूसे
बुद्धयात हे बोबीगु मती तया तँ पोची फक्को पोचिना वन । बुद्ध
याथाय् वना साप संक बोबिल— छ गधा, छ दोहँ, फै धका ।

बुद्ध मुसु मुसुं न्हिला च्वन । बरम्हू ला त्वले हे जुया च्वन । बुद्धयाके न्यन- छपिं ख्वाँय् ला ? जिं बोबिया च्वनागु मता ला ? बुद्धं धया बिज्यात- ताः ।

बरम्हू नं न्यन- तँ पिहाँ मवोला ? जिं अपाय्स्कं बोबिया च्वना ।

बुद्धं धया बिज्यात- जिं छिके प्रश्न छगू न्यने । छिथाय् छँय पाहुना वो ला ? वो का वो । अज्योगु नं न्यनेगु ला, धर्मया खँ न्य रे धका भारद्वाज ब्राह्मणं धाल ।

बुद्धं हाकनं न्यना बिज्यात- पाहाँ वो पिसं कोसेली जोना वो ला ? जोना वै बले छिं मकासा व कोसेली सुनां काइ ?

जोना वोम्हेस्यां तुं जोना वनीका धका बरम्हूनं लिसः बिल ।

बुद्धं धया बिज्यात- थौं जिथाय् नं पाहुना छम्ह वया कोसेली जोना वल । जिं व कोसेली मकया ।

बरम्हू नं न्यन- सु व पाहुना ?

बुद्धं धया बिज्यात छि हे का । जिं ला छुं नं कोसेली जोना मवया । बुद्धं धया बिज्यात- दोहँ, फँ, गधा जोना वल । जिं सुइकार मयाना छितन्तुंका ।

भारद्वाज ब्राह्मण ला पाक जुया च्वन । बडो हे

अनोथाम्ह बुद्ध जुया चोन खनि । गज्योगु तँ मचासे च्वने
फुगु ।

ब्राह्मणं धाल- जिं प्रश्न छगू न्यने-
किंसु झत्वा सुखं सेति किंसु झत्वा न सोचति ?
कि सस्स एक धम्मस्स वधं रोचेसि गोतम ?

अर्थ- छु छता नाश याय् फुसा सुखं च्वने फै ?
छु छता नाश जूसा पीर व चिन्ता दै मखु ?
छु छता नाश याय्त् छित्त यो ता गौतम ?

बुद्धया लिस:-

कोधं झत्वा सुखंसेति, कोधं झत्वा नसोचति
कोधस्स एक धम्मस्स वधं रोचेमि ब्राह्मण ।

अर्थ- तंछता नाश याय फुसा सुख दै, तँ छता मदुसा चिन्ता
व पीर दै मखु । तँ नाश याय्गु जित योता ब्राह्मण ।

थुलि न्यने सातं लहा: विन्तियाना धाल- भो गौतम !

छपिं ला धात्थे न त: धंम्ह ख: । जित ला ख्यूं थाय् मत
च्याका बीथे, लँ द्वना च्वंम्हेसित लँ क्यना बीथे छपिसं ज्ञानया
खँ कना बिज्यात । जि सान्हे हे अज्ञानी ख: । जि मिसा
धनञ्जानी छपिनि शरणे वया ज्ञानया खँ न्यनातम्ह जुया
सिक्क हे ज्ञानी, हिसिदु, मनं खना मागु तक ज्या याय्स्: । व
छँ वसें निसें लक्ष्मी दुहाँ वोगु बरा बर जुल ।

जि तंकालि जुयागुलिं जक छपिनि उपासिका
धनञ्जानीयात चित्त सुख मताः । आ जि तंकालि जुइ
मखुत । जिपिं निम्हस्यां छगू हे विचार व चित्त जुइगु जुल ।
जि थन वयाबले तँ पोचिना वयागु जुया म्ह हे इयातुसे
च्वंगु । आः तँ कोलँबले मन याउँसे च्वन, म्ह नं सिच्चुसे
च्वन । जि म्वाना च्वँतले छपिनि आज्ञा शिरोपरयाना च्वनेगु
प्रतीज्ञा याय् । तँ कालिपह थन हे छोय्का छोय् । ■

सिद्धार्थ छाया बुद्ध जुल ?

सिद्धार्थ कुमार राजकुले जन्म जूम्ह खः । वयात छुं मगा मचाः धयागु मदु । छुं दुःख मदु । अथे खःसानं मेपिनि दुःख खना नुगः मछिना वल । मनूत दुःखी जुया च्वंगुया कारण सीकेगु सिद्धार्थया इच्छा खः । साधारण राजकुमार पिनि करपिनि दुःख जुया च्वंगुया बारे छुं च्यूता मदु । तर सिद्धार्थ कुमार बुद्ध जुइम्ह जुया करपिनिगु दुःख तंकेगु पाखे जक चिन्तनं व बिचाः खः । सिद्धार्थ कुमारं मनूतेगु पह चह छक सीकेगु कुतःयात ।

सिद्धार्थ कुमारं बुद्ध जुइ धुंका थुइका काल अहो ? मनूत ला आपालं धयार्थे स्वार्थीत जक खनि । स्वार्थ पह धयागु छु ? थःजक कतिलाके, थःजक नय, थःजक मोजयाय् थःत जक माने याके, थःजक उन्नति जुइ इत्यादि फुकं स्वार्थी पह खः । थःत लाभ व फाइदा जक दुसा न्हचागुं याय्गु । फाइदा मदुगु जुल धाय्वं धर्म नं म्वाः । समाज नं म्वाः । थःथिति नं म्वाः । भिंगु ज्या याय्गु वास्ता मदु । करपिन्त भिं जुइगु सेवा याय्गु छुं वास्ता मदु ।

बुद्धं मती तया बिज्यात— जिं फुक स्वार्थ पह तोता छोय् धुन । उकिं जिं थज्योगु धर्मया खँ कने— मनू तय्के दुगु स्वार्थ पह भचासां सालुका छोय्गु, मदेका छोय्गु कुतः याकेगु उपाय व लँपु खनी । धर्मया खँ मन्यंकं मनूतसें चाइ हे मखु

थः गज्योम्ह, स्वार्थ पह धयागु बांमलागु खः धका ।

स्वार्थ धयागु निगू प्रकारया दु— बोधिसत्व सिद्धार्थ कुमारं दरबारया सुखतोता बुद्ध जुया बिज्यागु मनू तय्गु मने च्वंगु कतिलासिं पह यात लिकया ल्वापु ख्यापु मद्गु समाज दय्के फैला धैगु छ्गू स्वार्थ भावना मने तया खः । बहुजन हिताय आपा मनू तय्त हित व भिं जुइगु व सुख जुइगु ज्या याय्गु स्वार्थ हे बुद्धया मनसुवा खः । थुकिया लागी थःगु सुख वैभव फुकं तोता दुःख सिया बिज्यात । थुकियात निःस्वार्थ भावना धाइ । थुकिया मतलब ध्व गुबलें जुइ मखु कि सेवा यानाया फल पावे जुइ मखु । तर उपकार याय् न्ह्यो हे अपो फल आशा याय्गु, सुख सियेगु इच्छा बाँला मजू । थःगु सेवा भावं आपा सित हित जुइगु इच्छा जुइगु योजना सामूहिक जुयमाः । थः याकचिया जक मेवा नय्गु योजना मज्यू । ध्व मूल सिद्धान्त फुकक धैथें राजनीतिक तसें व धर्म प्रचारक तसें लोमंका हगु खने दु । फुकस्यां जिमिगु पाटी व धर्म जक तःधं धाय्गु बानि जुया वल । थःथःगु धर्म अनुसार आचरण याय्गु पाखे ध्यान मवं । करपिंगु दोष मालेगु जक बानि अपो जुयावल । थःथःगु पह छु धयागु थुइका मका ।

बुद्धं उपदेश बिया बिज्याइबले करपिसं बांमलागु ज्या याना च्वनीबले व खँ लहाना च्वनीगु थःत मयोसा अज्यागु ज्या थःम्हं याना चोना कि मच्वना । बांमलागु खँ थम्हं लहाना च्वनाकि मचोना थुखे पाखे ध्यान तय् फुसा यक्को हे

जीवन याउँक हना चोने दै । हानं झी थःत माने याके मास्ते
वोपिं खः । थुगु बारे नं बुद्धं धया बिज्याइ कि थःत सुनानं
माने मयासा, छु कारणं माने मयागु, थःगु छुं द्रंगु दत ला
अथवा करपिंगु खँ न्यना मन स्यंका माने मयागुला धका छक
न्हापान्तुं चिन्तन याय्गु बांलाइ । थथे विचार मयासे माने
मया धका छकलतुं तं चाये मज्यू । थ्व बुद्धया उपदेश व
शिक्षा पाखे ध्यान तथा थुइका काइपिं पतिंनिना ल्याख्याय्त
दय् थाकुइ । थ्व ज्ञानया खँ खः । अपो मनूत अज्ञानिपिं जुया
बुद्धं कना बिज्यागु ज्ञानया खँ आपा मनूतसें मथू ।

दकसिबे हिसि मद्गु स्वार्थपह धाय्ला बांमलागु पह
धाय् बांलागु ज्या याना चोंपिन्त तुतिजोना सालेगु वा
बस्वाय्गु पह । सेवा याना चोम्हेस्यां मेवा नया चोन धका
अथवा वं बांलागु ज्या याना नां कमाय् याना चोन धका नुग
क्वाटा क्वाटा मुइगु जक मखु वयागु प्रति मखुगु मती तथा
वयात गाले क्वफाय्गु कुचक्र मिहतीगु, बेको मिखां स्वैगु ।
छम्हसिनं याना फुकसिगु न्हाय् चोनीगु, इज्जत चोनीगु, देश
बने जुइगु, धयागु मती मवो । वया जक नां चों, सकसिनं
वयागु जक नां काइगु, जिगु बा झीगु नां मका । थथे मती
वइगु कय्कुं नुगःया चिं खः । स्वार्थ पह खः । झीसं खुनु याय्
मफु, वं मज्जां बाँलागु ज्या याना चोन धाय्गु चक्कं नुगःया
चिं खः, थ्व धर्मया खँ खः थुजोगु धर्मया ज्ञान बुद्धं कना
बिज्यागु खः ।

खजा ज्यायाना चोनीपिसं नं थःम्हं जक याय्गु,
 पिन्त मयांकेगु, मेपिनिगु गुहालियात वास्ता मयासे फुकं जिं
 ाना धाय्गु बानी जुल धाय्वं नं पासापिनि मन स्यनेयो । ज्या
 ाइपिनि नं होश छखे लाना चोनेयो । अभिमानं तोपुया
 नेयो । अज्याबले पासापिसं, हितैषिपिसं नं सम्झे याय्माः
 ाव बिय्गु व न्वाय्गु याय्माः । अथे न्वात, धाल धका तं
 ाया थःगु भूल सुइकार याना गलित सुइकार याय्गु कुतः
 ायात धाःसा व मनू पतन जुइ बाहेक थाहाँ वने फै मखु ।
 ल सुधार याय्माः धका सुझाव बी म्हेसित शत्रु
 ाम्झे जुइमज्यू । थन उपो चर्चायाना चोनागु थःम्हं नं छुं
 ायाय्गु, याना चोपिन्त नं मयाय्केगु खिचापहयात हे तःधंगु
 ामलागु व हिसिमदुगु स्वार्थ पह खः । थुजागु पहलं याना
 गीगु नेपा देश उन्नति व विकास जुइत गाक्कं बाधा जुया
 गोन ।

Dhamma.Digital

थथे धया चोनागुया मतलब थो मखु कि थःगु जीवन
 ः स्यंक, न हे मनसे परउपकारया ज्या जक याना चोनेमाः ।
 ाकथं पारिवारिक जीवन हना चोनेमाःपिसं न्ह्याबलें
 ारपिनिगु सेवा याना चोने धाय्गु अपु मजू । थथे थःगु
 िवनयात वास्ता मतसे करपिनि उपकारया ज्या याय्गु
 ाधिस्त्व पिसं जक याय् फै धका गौतम बुद्ध धया बिज्यागु
 ; । थो खँ संयुक्त निकायस चोया तगु दु । धम्मपदे थथेनं बुद्धं
 ाया बिज्यागु दु—

अत्तदत्थं परत्थेन-बहुनापि न हापये,
अत्तदत्थमभिञ्जाय-सदत्थपसुतो सिया ।

अर्थ- मेपिन्त जक हित उपकारया लागि थःगु हित यात हानि याय् मज्यू, थःगु हित नं मती तया भिंगु ज्याय् लगे जुइ माः ।

थुगु बुद्धया उपदेश व्यवहारिक व ज्याय् खेले दु । थथे मजुइकं सेवाजक धया चोनां व्यवहारिक जुइ मखु । थःत हानि व नुकसान याना सुना नं मेपिनि सेवायाय् फैमखु । खजा देश उन्नति व भिकेगु मती तया चोनीपिं नेता जुइपिसं ला थःत हानि व दुःख जूसां समाज सेवा याये फय्के माः थें चों । उकिं हे खै नेता जुइपिसं जेले चोना यक्को दुःख सिया चोनीगु ।

थुइका काय् मफया चोंगु खँ छु धाःसा थौं कन्हे व्यक्तिं निसें कया राष्ट्र व अन्तर्राष्ट्रिय तकं समाज सेवा, धर्मप्रचार व शान्ति चर्चा यक्को जुया चों । गुलि शान्तिया चर्चा जुया चों उलि हे मनू मनूया बिचे, धर्म धर्मया बिचे व देशं देशया बिचे स्वार्थया राज्य फैले जुया वया चोंगु खँ न्यनेदु । थथे जुया चोंगुया कारण फुकसिके थःथःगु स्वार्थ सुला चोंगु दु । थो खँ थुइका बीया लागी जातक बाखँ छपु न्हचथनेगु बांलाइ ताया ।

स्वार्थी ध्वँचिया बाखँ

न्हापा न्हापाया खँ खः । छगू जंगले खुसिया सिथेसं ध्वँ छमह थः कला नाप याउँक चों चोन । व ध्वँचिया कला साप योमह जुया न्हचागु याना नं कलायात लेताय्केगु कुतःयाना

चोम्ह जुया चोन । कला नं धागु तक नसा माला हया नका
चोनिम्ह जुया चोन ।

छन्हु ध्वँचिया कलाया न्या नय् मास्ते वल । ध्वँया थः
कलाया इच्छा पुरे याय्गु मतीतया खुसिया सिथे सुंक चो
चोन । अन निम्ह भौचा न्हापान्तुं न्या लाना नय्त खुसिया
सिथे वया चोंगु जुया चोन । ध्वँचा सुंक छ्थाय् चोना सोया
चोन । वयात सुनानं मखं, तर वं फुकसितं खँ ।

पलख लिपा लखे तः धिकम्ह न्या छम्ह खने दया
वल । छम्ह भौचा लखे तिन्हुया न्याया न्हिप्यं जोन । न्या
इयातुसे चोम्ह जक मखु बल्लामह जुया चोन । न्यां भौचित
नापं साला यंकेत सना चोन । भौचा बिचराया छुयाय् छुयाय्
जुया मेम्ह भौचिके गुहिली फोना सतल । निम्हं भौचात मिले
जुया न्यायात च्वे साला हल । लखं च्वे थतहय् धुंका इना
काय्त खँ जुल । लाभं याना लोभ बढे जू खनि । निम्ह भौचाते
वं फक्को वं अपो भाग काय्गु गोसा गोल । भौचात
निमहस्यां इना काय्गु खँ कया ल्वापु जुल । ताउत ल्वापु
जुया हे चोन । निम्हस्या ल्वापु छिने याय्त मेम्ह छम्ह मदेक
मगागु अवस्था थ्यन । निम्हेस्यां खँ लहानां छु निर्णय जुलकि
मेपिसं गथे धाल अथे इना कायेगु ।

थो हे इले ध्वँचा विस्तारं इमि न्ह्योने दँ वल । वं
धाल भाइपिं छिपिं छांय ल्वाना चोनागु ? मिले जुया छांय्
मचोनागु ? खँ लहाना मिले मजुइगु छु दु ?

न्हापां याम्ह भौचां धाल- बाउ साहेब, गथे मिले जुया चोनेगु ? थो भाजुं जिगु हकयात हजम यायेत सन ।

ध्वँचां दुःख प्रकट याना धाल- थो ला साब बांमलागु अन्याय्गु खँ जुल । सुयागुं हकयात लाका काय्गु ठीक मजू ।

अले मेम्ह भौचां धाल- गथे काइ साहेब ! थों मखुगु खँ लहात । जिके ज्या कया ज्याला मबीत सन । थो न्याँ ला जिगु नं हक दुम्ह खः । जित नं बछि थ्याः । जि मद्गु जूसा थो सिना गन थ्यने धुँकल जुइ । झन जिं बचेयाना बियां ला जितन्तुं छुं मबीगु गोसा का !

ध्वँचां खा हीका धाल- थथे मजिल ! सुनां नं सुयात अन्याय् छाया् याय्गु । फुकसिगुं हक व अधिकार सकसित पावे जुइमाः ।

भौचा निम्हेस्यां ध्वँचियाःगु खँ बांलाताया वयागु खँ विश्वास जुल । ध्वँचित हे ल्वापु छिने याना ब्यु धका अनुरोध यात । इमिगु प्रार्थना न्यना ध्वँचां धाल- यदि छिमिगु इच्छा थथे हे खःसा जिं थुकी लहा तय्गु जुल । जिं थज्योगु मुद्दा दोलंदो (हजारौं) छिने याय् धुन । जि न्हापा न्यायाधिश जुया चोनाम्ह खः । थो खँ शायद छिमिसं मस्यू जुइ फु ।

आः भौचा निम्हेस्यां पूरा विश्वास जुल कि अनुभवीम्ह पुलांम्ह न्यायाधीशं उचित व पाय्छि कथं न्याय् याइगु ठीक हे जुइ । न्या छम्हं धौँचिया न्ह्योनेसं तया बिल । ध्वँचां

निम्हसितं पाः फेकल कि वं निर्णय यागु न्याय इमिसं माने
याय्माः ।

अनं लिपा भौचा निम्हसिगुं बयान न्यने धुंका ध्वँचां
न्हचोने चोम्ह न्या पाखे खूब ध्यान बिया ताके याना सोया
चोन । वं न्यायात स्वकूथल । उकी मध्ये छर्चोँ छकू छम्ह भौ
चित बिल । निहप्यं छकु मेम्ह भौचित इना बिल । बिचे चोंगु
न्याय यानागुया फिस (ज्याला) या रूपे ध्वँचां काल ।

थुकथं ल्वाना चोंपिं भौचात निम्हसिगुं मूल धन हक
न्यायाधीशया ल्हाती लाःवन । निम्हं भौचाया थःगु मिखां
थःपिं निम्हं द्याःगु सोया चोने माल । ध्वँचिया लुधंक न्या
भाग कमाय् याना छें वन ।

छेंवना कलाया योगु वस्तु चन्हेयात । ध्वँनीचा साप
खुशी जुया न्यन- थो लखे चोम्ह प्राणी छिगु ल्हाती गनं
वल ? छि ला लखे शिकार म्हिते मसःम्ह खः ।

ध्वँचां धाल- थो न्या लखे कया हयागु मखु, निम्ह
मूर्ख पिन्त छलेयाना ध्वँलाना कया हयागु स्यूला ? थो धात्थें
इमिगु हे हक दुगु भाग खः । तर इपिं निम्ह ल्वाना थःगु हक
दुगु वस्तु करपिनि ल्हाती लाका चोने माल । थवं थवे ल्वाना
चोनिपिं थथेहे हानि व द्याका चोने माली । ध्वँचां हानं धाल-
जिं थो न्या न्यायाधीश जुया लुटे याना हया । आ थुकी इमिगु
अधिकार व हक मन्त उकिं छुं पीर मकासे लुधंक नया छो ।
छ सिक्क हे हिसि दुगुलिं जि माया वं । ■

दान धयागु सुयात बिइ ज्यू ?

दान धयागु जिगु जिगु धका क्वातुक जोना चोनेगु बानि तोता नुगःस्याह पह मदेका मेपिन्त त्यागयाना बीगुयात धाई, अथे धयागु मेपिन्त उपकार जुइमा धका धर्मचित्तं बीगु खः । अपो धयाथें अज्ञानिपिसं नं दान बिया चों । तर दान बिया चोंसानं थुगु दानयानागुलिं लिपा थःत नं धन लाभ जुइमा, सम्पत्ति यक्व दय्मा धयागु आशायाइ । बुद्धया उपदेशकथं थथे मती तथा दान याय्गु पाय्छि मजू । थथे आशा याय्बले लोभीपह ल्यं दयाच्चं । बुद्धं धया बिज्यागु दु-दान बीबले लिपाया आशा मयासां नं वयात सुख व फल प्राप्त जुइ । छुं नं आशा मयासे दान बी बले अपो पुण्यलाई, धर्मलाई । बी फुसा मेपिसं माने याका च्वने दइ, पासापिं नं दइ, थःथितिपिं नं दै ।

बुद्धया धापूकथं धर्मयाइ् थाय् जक दान बीगु मखु । छुंछुं नं गरीब तय्त नं दान बी ज्यू । न्ह्याम्हसितं दान बी ज्यू ।

छक कोसल जुजुं बुद्धयाके न्यन- दान धयागु सुयात बी ज्यू ? राजां थथे छाया् न्यंगु धैगु नं घटना व कारण सीका तय् बहजू ।

भगवान बुद्धं बोधिज्ञान लाय् धुंका शहरं शहरें, गाँगामे

वना थः म्हं लूइका कयागु ज्ञान धर्म प्रचार याः बिज्यात । थः बोध जुय धुंका तिनि मेपिन्त बोध जुइगु खँ कना बिज्यात । थः त्यागी जुया तिनि मेपिन्तनं त्याग याय् फय्केमाः दान बी फय्के माः धका कना बिज्यात । थः शान्त दान्त जुइ धुंका तिनि करपिन्त नं शान्त जुइ माः धका बाखँ कना बिज्याइम्ह जुया मनूत वसपोल बुद्ध खना साप लय्ताल; श्रद्धावन । अले वसपोल याथाय् यक्व ल्याय्म्हत नं भिक्षु जूवन । मनूतसें यक्व दान प्रदान यावन । मेमेगु धर्मे च्वपिन्त दान ब्युपिं पाजुया वन । लाभ सत्कार मदया वन । अले मेपिनि भगवान् बुद्ध खना तँपिहाँ वल । नुगः मुया वल । सहयाय् मफया वसपोल बुद्धया बारे मखु मखुगु खँ दय्का बांमलाक प्रचार याना हल— भगवान् बुद्धं बाखँ कनी बले थःत व भिक्षुपिन्तजक दान ब्यु, मेपिन्त बीमते धका धाइगु । थ्व खँ न्यना मनूतसें बुद्ध नं मतिकुरा जुयावल । थःतजक दान ब्यु धाइम्ह धका दोष बिया हल ।

थ्वखँ कोशल जुजुया दरबारे नं थ्यन । जुजुं बिचाः यात बुद्धं अथे ला धया बिज्याइ मखु । एसां बुद्धयाथाय वना न्यं वने माल धका वन । जुजु जेतवन विहारे वना बुद्धयात वन्दना याना न्यन—

भो भगवान् ! दान धयागु सुयात बी ज्यू ?

अले वसपोलं धै बिज्यात— “यत्थ चित्तं पसीदति तत्थ

दातब्बं” अर्थात्— सुयात यल वयात बी ज्यू । मेकथं थाय्माल
धाःसा न्ह्याम्हसितं दान ब्यूसांज्यू ।

कोसल जुजुं हाकनं प्रश्न न्यन— सुयात दान ब्यूसा
पुण्य अपो दै ले ?

बुद्धं धया बिज्यात— महाराज ! न्हाचयागु प्रश्न मेगु हे
जुल । थुगु प्रश्न मेगु हे जुल । गाक्कं पात ।

योग्यता व शील आचरण बांलाम्हेसित, गुण धर्म
दुम्हेसित दान बी बले अपो पुण्य लाइ । बीत ला उपकार
जुइमा धका परोपकार चित्तं बी बले पुण्य ला लाइगु हे
जुल । तर चाला बांलाम्ह त्यागी म्हेसित बीबले बीम्हेस्या मन
याउँसे च्वना लय् ताःवै । मन लय्ता वैगुयात पुण्य धाइ,
धर्मलाई धाइ ।

दान छक बी बले पुण्य अपो लाकेत स्वता खँ
चूलायेमाः—

(१) दान बीम्हेसिके श्रद्धा अथे धयागु चक्कंगु नुगः
दय्मांः ।

(२) बीगु वस्तु दय्माः,

(३) गुण धर्म व चाला बांलाम्ह काइम्ह चूलाय्माः
थुपिं स्वता चूलाइबले दान बियागुया पुण्य अपो दै धका बुद्धं
कना बिज्यागु खँ सफुती दुथ्याना च्वंगु दु ।

थन थुइका काय् माःगु खँ छु धाय् बले दान बी बले
सिगु मनया अवस्था व पह स्वया जक पुण्य अपो व पाजुइगु
खँ खः । मन शुद्ध व चक्कंसा धर्म अपो लाइ । नुग स्यास्यां
बीबले पुण्य कम जुइ ।

मेगु खँ धर्म याइपिंके ईर्ष्या ल्येंपुया वो धयागु सी दु ।
बुद्धयात यक्व लाभ सत्कार दयावोगु खना मेमेगु धर्मया पिनि
नुगः मुया बुद्धया बारे मखु मखुगु खँ प्रचार जुल ।

मेगुखँ खः बुद्धं धया बिज्यात दान धयागु न्ह्याम्हसितं
ब्यूसां ज्यू तर गुणवान व चाला बांलाम्ह सित ब्यूसा अपो
पुण्यलाइ ।

थुलि खँ कोशल जुजुं पिने प्रचार याना ब्यूसेलि मनूते
बुद्धया बारे भ्रममन्त । ■

Dhamma.Digital

बांलासां दुर्लभगु मिऱ्ताखँ

फुक्कसितं योगु व बांलागु सुख झिता दु तर आपासिनं
प्राप्तयाय् मफैगु व छु-छु धाःसा-

(१) न्हिया-न्हिथं छ्चलेमागु मदय्क मगागु आधारभूत
आवश्यक मालसामान । नवगु नसा, पुनेगु वसः, च्वनेगु छँ,
म्ह मफैबले सितमाःगु वासः (औषधि) थुपिं दुर्लभगु छाया
धाय्बले थःत मागु वस्तुत प्राप्त याय्गु कुतः मया, अल्सिजुया
ल्हाः पोचिना सुंक च्वनेगु बानि बाधाजुया चोन ।

(२) मेगु दुर्लभगु योगु छु धाय्बले रूप सम्पत्ति, ख्वा
बांलाइगु तर दुर्लभ । रूप सम्पत्ति मदया च्वंगु व दुर्लभया बाधा
छु धाःसा मोल्हुया, ख्वासिला यचु पिचुयाना बांलाके मसःगु खः ।

(३) ल्वे मदेका च्वनेगु (निरोगी जुया च्वनेगु) सुख खः
तर दुर्लभ । कारण व बाधा खः- ताकत दैगु खाना प्वाः
जाय्क नय् मदुगु, मन यचु मजूगु, पहचह व चरित्र बां
मलागुलिं ल्वगी जुया च्वनीगु जुल ।

(४) चाला बला बांलाना च्वनीगु, पह चह बांलाना
च्वनीगु सुख खः तर दुर्लभ । छाया धाय्बले पिनेयागु कुसंगतं
याना शीलपालनयाय् मफुगु, पासापिनि सरले लोकथं जीवन
हना चोने मागुलिं सदाचारी जुइमफया च्वंगु खः । पिनेया
हावां मकेक च्वने मफुगुलिं खः ।

(५) ब्रह्मचर्य (उत्तम आचरण) न बांला तर दुर्लभ ।
छाय् धाःसा मनयात ची मफु, संयम मदु, मिखां बांलागु खनी
बले मन चीमफुगुलिं ब्रह्मचर्य बांलासां दुर्लभ खः ।

(६) भिंम्ह पासा दैगुनं, मैत्रीचित्त दैगुनं बांला तर
दुर्लभ । अविश्वास जुइगुलिं मैत्री चित्त मदया वनीगु, उकिं
भिंम्ह पासा दय्के थाकु दुर्लभया कारण खः ।

(७) बहुश्रुत- सय्के सीकेयाना विद्वान जुया चवनेगु
बांला तर दुर्लभ । विद्वान जुया थें बारम्बार अभ्यास मन्त
धाय्वं सय्का तयागु खतं नय्यो । उकिं विद्वान जुइगु बांलासां
दुर्लभ खः ।

(८) प्रज्ञा विवेक बुद्धि दैगु नं बांला तर दुर्लभ । थुकिया
कारण छु धाःसा सय्के सीकेगु कुतः मदुगु, गुरुया खँ
मन्यनेगु, गुरुनाप धर्मया छलफल व शिक्षा धारण मनन
याय्गु बानि मदैगु, अभ्यास मदुगु हे प्रज्ञा दुर्लभया कारण ।

(९) धर्म नं बांला तर दुर्लभ, थुकियाकारण खः ध्यान
भावनाय् अन्तर्मुखी मजुइगु, व्यवहार बांलाकेगुली ध्यान
मवनीगु, अभ्यास मदया वनीगुलिं धर्मनं दुर्लभजू ।

(१०) स्वर्गीय सुख नं बांला तर दुर्लभ खः छाया् धाःसा
मिथ्या आचरण, मखुथे आचरण याइगुलिं खः ।

च्वे च्वंगु झिता खँ प्राप्तयाय् थाकुसां दुर्लभ खःसां सुख
प्राप्त जुइगु, उपाय झिता दु ।

थःतमागु न्हियान्हिथं छचलेमागु वस्तु प्राप्त याय्या

लागी खूब मेहनत याय्गु, अलिस मजुसे ज्यायाना यंकेगु ।
कर्म हे मद्दु धका सुंक मच्चनेगु ।

ख्वा बांलाका च्वनेगु सकस्यां यो । ख्वासिला मोल्हुया
यचुगु वसः पुना च्वन धाय्वं नं रूप ख्वा बांलाना च्वं । तर
ख्वा बांलाकेगुया नापं चाला नं बांलाका च्वनेमाः । मखुसा
ख्वा बांलासां चाला बांमला धाय्का च्वने माली । ल्वे मदेका
च्वनेगु तःधंगु सुख खः । थुकिया लागी ठीक इले नया
च्वनेमाः । ईब्यो मदेक मद्दिक नया च्वने मज्यू । आपा नय्
बले पचेयाय् थाकु । बासिगु नसा नय् मज्यू । सदाचारया
लागी भिंपिनिगु संगत यानार्थे धर्मयाबारे छलफल याय्गु,
मेपिनिगु बांमलागु चाला पहचह खनीबले थःकेनं अज्योगु
बांमलागु पहचह दुला धका बिचाःयाना थःभिं जुइगु कुत
याय्गु । अले शील सदाचार बांलाना वइ । शान्त वातावरण
दया बइ ।

ब्रह्मचर्य धयागु मिसात नाप मखुथे छुं सम्बन्ध
मतय्गु खःसानं आचरण शुद्धयाना उच्च चरित्र जुया थःम्ह
याय्मागुज्या इले बिले यानायंका च्वनेगु यात । ब्रह्मचर्य
धाई । मेकथं धाय्माला धाःसा थवं थवे (परस्पर) मैत्री,
करूणा, मुदिता (मन लेताया च्वनेगु । उपेक्षा (तटस्थता)
जुया च्वनेगुयात ब्रह्मचर्य गुण धर्म धाइ ।

भिंम्ह पासा नाला च्वनेगु धैगु भिंगु लँपु क्यनीम्ह
विश्वासदुम्ह पासा नाप संगत याय्गु खः । झंगलाइम्ह

ठगेयाइम्ह पासा भिंम्ह पासा मखु । विश्वासपात्र जुया च्वनेफुसा भिंम्ह पासा नं दया च्वनी । अले तःधंगु सुख अनुभव जुइ ।

न्यनेकनेयाना बहुश्रुत (विद्वता) दैगु धयागु नं तःधंगु सुख खः । सय्का सीका तयाथें बारम्बार अभ्यासयाना च्वनेमा । ज्ञानीजुया चोने फुसा मेपिसं विद्वानम्ह खः धाइ । मनूयागु पह चहलं विद्वानम्ह शिक्षितम्ह धका मानेयाइ । विद्वान म्हेसिके घमण्ड पह दै मखु । घमण्डीम्हेसित सःस्यूम्ह विद्वानम्ह धाइ मखु ।

प्रज्ञा दैगु तःधंगु सुख खः । प्रज्ञा दैगु अथें दया वै मखु । भिंम्ह गुरुयाथाय् च्वना बांलाक विद्या सय्का काय्मा । गुरुया आज्ञाकथं अनुशासने च्वनेमाः । गुरुंब्यूगु शिक्षायात चिन्तन मननयाना चित्ते धारणयाना अभ्यास याय्माः । गुरुयागु खँ न्यनेगु धयागु बाँमलागु खँ नं गुरुं धागु धका माने याय्गु मखु । अंगुलिमालयात मखुगु नियतं वया गुरुं मनूत स्याना पतिंमाः हना गुरु पूजा याय्माः धागु खँ अहिंसकं बांलाकमथुइका कागुलिं व अंगुलिमाल ज्यानमारा जुल । गुरु दक्षिणा बिया गुरुया पाखें शिरपा कायुगुली भुले जुया मनू राक्षस जुल । उकिं विवेक बुद्धिमाः । पाय्छि जू मजू थुइका काय्गु प्रज्ञा शक्ति नं माः । सम्यकदृष्टि नं माः । मखुथे चिन्तन याना मखुथे थुइका मकाय्गुयात सम्यकदृष्टि धाइ । थुक्रियातहे प्रज्ञा धाइ । ■

भिक्षु सारिपुत्रया चरित्र (स्वभाव)

सारिपुत्र महास्थविर ब्राह्मण कुले जन्म जुया विज्याम्ह खः । बुद्धया शासने प्रव्रजित जुया गाक्कं ज्ञानी जुया विज्यात । वसपोल नापं मेम्ह मोद्गल्यायन धयाम्ह ब्राह्मण छम्हं बुद्धयाथाय् भिक्षु जुल । वसपोलपिं निम्ह ला व लुसिथें मिलेजूपिं पासापिं जुल । निम्हं ज्ञानलाभयाना धात्थे हे ज्ञानिपिं जुल । भगवान बुद्धं वसपोलपिं निम्हसितं थःजः पाखे व देपा पाखे च्वनीपिं अग्रश्रावक (मुख्यपिं शिष्य) याना विज्यात ।

गुलिखे लिपा वर्षावास (वा वैगु स्वला) धुंका सारिपुत्र महास्थविर बुद्धयाके अनुमति कया पिने विज्यात । अनं लिपा मत्तिमभिंम्ह ईर्ष्यालुम्ह भिक्षु छम्ह बुद्धयाथाय् वना धाःवन-भो भगवान् शास्ता ! सारिपुत्रं जित म्हाँ म्हाँ थिया घ्वातु घ्वाना वन । क्षमानं मफ्वंसे वन । गज्योम्ह शोभित मदुम्ह व । भगवान बुद्धं सारिपुत्रयात सःतके छोया विज्यात । अबले भिक्षु मोद्गल्यायन व भिक्षु आनन्द ताचा जोना पिने लाछिइ च्वना हाला च्वन- आयुष्मानपिं (पासापिं) पिनेवा, झी सारिपुत्र भन्तेनं सिंहनादयाना विज्याइन ।

सारिपुत्र भन्ते भगवान बुद्ध याथाय् वना वन्दना याना छखे लिक्क फेतुत । अले बुद्धं धया विज्यात- सारिपुत्र !

छनापं च्वनीम्ह भिक्षुं छन्त दोषारोपनयाना च्वन (छन्त कुंख्यनाच्चन) छँ वयागु म्हेथीक घ्वातु घ्वाना म्हँ म्हँ ल्वाका वनहँ, क्षमा नं मप्वंसे पिहाँवन हँ, खला ?

सारिपुत्रया लिस-

भन्ते ! कायानुस्मृति अर्थात् शरीरया बारे ध्यान वःमलाम्हेस्यां जक अथे असंयमित रूपं सना क्षमा मप्वंसे वनीका ! भन्ते ! गथे कि जमीने (पृथ्वीस) भिंगु व मभिंगु चीज वांछोया तै, खिनं फाइ, च्वनं फाइ, ईनं फाइ, खैनं फाइ, निहनं वांछोइ । एनं पृथ्वी तंमचाः, घृणा मया (घौ मचाः) अथेहे जिनं पृथ्वीनं सहयाः थें सहनशीलता दय्का जुइम्हसिके करपिन्त दुःख बीगु, ईख तया वैरभाव तय्गु मद्दु । शरीरयाबारे होश मदुम्हेस्यां जक अथे शोभित मदय्क हिसि मदेक घ्वात्तु घ्वाना वनी, क्षमा मप्वंसे वनी ।

भन्ते ! ल न्ह्याना च्वंगु खुशी नं न्ह्याक्वहे फोहर वां छोसां छुं च्यूता मतसे सहयानाच्चनी, मिनं सहयाना च्वनी अथेहे जिनं खः । भ्वाथगु कापतं फोहरगु हुइवले छुं वास्ता मद्दु, तंमचा थें, न्यकु मदुम्ह दोहँ नं सह याइथें न्ह्याथाय् वंसा सोझा जुया वना च्वनी थें सुयातं छुंयाइ मखु । अथे हे जिनं खः ।

भन्ते ! थ्व जिगु शरीर खिच्चं जाइच्चंगु धैगु लुमंका घृणायाना च्वना । न्ह्याबलें शरीरया बारे होश तयाच्चना ।

होश मद्रुपिसं जक करपिन्त घ्वात्तु घ्वाना जुइ । अनं लिपा-

सारिपुत्र भन्तेयात कुंखिना च्वंम्ह भिक्षु दना चीवरं थगांन्यया (ल्हा छपा पिकया) वन्दना याना धाल- जिं तःधंगु अपराध मत्योगु ज्या याय् लात । जि मूर्खजुया, अज्ञानि जुया मलोगु, मज्यूगु मखुगु सारिपुत्र भन्तेया बारे चोदना याना, कुंखिना । थ्व अपराधयात क्षमायाना बिज्याहुँ धका सारिपुत्र भन्तेयाके क्षमा फोना धाल- जिं थज्योगु मत्योगु ज्या हानं याय् मखु । म्वाना च्वंतले यात होश तथा च्वनेगु जुल ।

अले गौतम बुद्धं धया बिज्यात- हे भिक्षु, छ मूर्ख जुया मतिकुरा जुया छुं दोष मद्रुम्ह सारिपुत्रयात दोष बिलः, तःधंगु पाप कर्मयात । तर थःगु गलित महसुस याना थःत थःम्ह पापी समझे जुया क्षमा फोन । उकिं छन्त क्षमा जुल । आर्य विनय, धर्म अनुसार अपराध व गलित सुइकार याय्गु सत्पुरुष गुण खः, उन्नतिया लक्षण खः । बांलागु पह खः ।

झीसं सोय्बले छे-बुं तोता जंगले याकचा च्वना मिखा तिसिना ध्यानयान च्वनेगु जक भिक्षुया दिन चर्या थेंच्वं । अथे मखु धयागु खँ थुइका बीत सारिपुत्र भन्तेया छता-निता बांलागु खँ न्ह्यथने तेना । झीसं सीका तय् बह जू ।

वसपोल सारिपुत्र भन्ते न्हिया न्हिथं मेपिं भिक्षुपिं सुथे भिक्षा कावनेया लागि पिहाँ वने धुकल धायवं फुक्क कोठाय् बिज्याना सफा जू मजू सो बिज्याइ । सिलः पिचुक थ्याना

मतसा पिचुक थ्याना बी । बँ पुना मतःसा बँ नं पुना बिज्याइ,
चःबि तकनं सफा याना बिज्याइ । थुकिं सीदु वसपोल कर्तव्य
पालन याना बिज्याइम्ह धयागु ।

भगवान बुद्धं भिक्षुपिन्त उपदेश याना बिज्यागु दु-
वत्तं अपरिपूरेन्तो सीलं नपरिपूरति
असुद्धसीलो दुप्पञ्जो दुक्खा न परि मुच्चति

अर्थ- सफा सुग्घर याना चवने मसलकि शील पूरा
जुइ मखु । वया शील नं अशुद्ध जुइ, प्रज्ञा (विवेक बुद्धि) नं
बुलुया वनी । अले दुःख तनावनी मखु ।

थुकिं सीदु- बुद्धपूजा याय्गु, शील प्रार्थना याय्गु जक
धर्म मखु, सुचुकुचु याना चवनेगु नं धर्म खः धयागु । अथे
धयागु ताले लाय्मागु नं ज्यायाय्गुनं धर्म हे खः । ■

Dhamma.Digital

छु दान बीवं अमृत दान बियागु जुइ ?

भगवान् बुद्ध श्रावस्ती जेतवन विहारे चवना बिज्याना च्वंबले छुम्ह तःधंम्ह व्यक्ति वया न्यंगु प्रश्न व बुद्धया लिसः झीसं सीका तय् बहजू ।

किं ददो बलदो होति = छु बिल धाःसा बलदान ब्यूगु जुई ?
किं ददो होति वण्णदो = छु बिल धाःसा रूपदान ब्यूगु जुइ ?
किं ददो सुखदो होति = छु बिल धाःसा सुख दान बियागुजुइ ?
किं ददो होति चक्खुदो = छु बिलधासा मिखा दान बियागु जुइ ?
यो च सब्बददोहोति = छु ब्यूम्हेसित फुक्कं दान ब्यूम्ह धाइ ?
तं मे अक्खाहि पुच्छितो = थ्वखँ धयाब्यु धका न्येना चवना । बुद्धं बिया बिज्यागु लिसः भावार्थ (संयुक्त निकाय)

अन्नदो बलदो होति = अन्न दान बिलकि शक्ति ब्यूगु जुइ ।
वत्थदो होति वण्णदो = वसः दान बिलकि रूप ब्यूगु जुइ ।
यानदो सुखदो होति = यातायात दान बिलकि सुख ब्यूगु जुइ ।
दीपदो होति चक्खुदो = मत दान बिलकि मिखा ब्यूगु जुइ ।

सोच सब्बददो होति यो ददाति उपस्सयं

बाय् चवनेगु थाय् ब्यूम्ह फुक्क दान ब्यूम्ह जुइ ।

अमंतं ददो च सो होति = उम्हेस्यां अमृत दान ब्यूगु जुइ ।

यो धम्मं अनुसासति = गुम्हेस्यां धर्मया खँकनी ।

आःथन नय्गु दान बीवं बल बियागु जुइ धका छाय्
धया बिज्यागु धुखे छक विचाः याय्नु ।

छन्हु छम्हेस्यां बुद्धयाके- दकसिबे तःधंगु प्रश्न छु
धका न्यं बले- वसपोलं धया बिज्यात- सब्बे सत्ता आहार
ट्ठितिका अर्थात् सकल प्राणीपिं आहार नया जक म्वाना
चवनी । थथे स्वे बले मनसे सुं नं म्वाना चवने फै मखु धागु
खः । थ्व खँ बुद्ध जुइ न्हचो सिद्धार्थ कुमारं नसा मनसे तपस्या
याना सीका बिज्यात मनसे म्वाना चवने फै मखु । सिद्धार्थ
कुमार तपस्या याना चवं बले कंलाय् जक जुइक गंसि जूबले
बेहोश जुल । भचा लिपा होश वय्वं मती तल शरीर बःमलायकं
मननं बःमला । जि मखुगु लँपुइ लात । मनसे चवनेगु पाय्छि
मजू । मनसे चवना बोधिज्ञान लाभयाना काय् फै मखु धैगु
सीका नसा नया म्ह बलाका तिनि बोधिज्ञान लाना
बिज्यात । उकिं छु बिलकि बल दान बियागु जुइ धका न्यंबले
अन्नदान बिइ बले शक्ति दान बियागु जुइ धका धै बिज्यागु ।

खजा थन वसः दान बिलकि रूप दान बियागु जुइ,
यातयात सुविधा दान ब्यूम्ह सुख दान ब्यूम्ह जुइ । थन वाहन
जक मखु लाकां व कुसा दान ब्यूसां सुख दान ब्यूगु जुइ ।
मेथाय् छथाय् बुद्धं धया बिज्यागु दु भोजन छक दान बीबले
आयु, वर्ण, सुख, बल व प्रज्ञा दान ब्यूगु जुइ । भोजन
याकीथाय् न्ह्याथाय नं भिक्षुपिसं आशीर्वाद बीबले भोजन

याकु मेसितनं आयु, वर्ण सुख, बल, प्राप्त जुइका धका धया च्वं ।

थौं कन्हे लँय जुइ पिन्त सुख जुइमा धका झ्याले पिने मत छप्वा च्याका तःगु दु । मत च्याका ब्यूगुलिं मिखा दान ब्यूगु हे जुल । ख्युंसे च्वंथाय् मिखा मद्दु समान । मत च्याका ब्यूगुलिं मत दानं मिखादान ब्यूगु हे जुल ।

झीपिं गनं तापाक वने बले बाय् च्वने माले यो । अबले सुनांनं झीत बाय् चोनेगु थाय् बीबले फुक्क हे दान ब्यूगु बराबर । तीर्थ यात्रा वने बले बाय् चोनेगु थाय् मदैबले साप दुःख जू । उकिं बुद्ध धया बिज्यागु चोनेगु थाय् बिल धाःसा फुक हे ब्यूगु जुइ ।

दकसिबे लिपा बुद्ध धया बिज्यात सुनां मेपिन्त धर्मया खँ कनी वं अमृत दान ब्यूगु जुइ । धर्मया सफुछ्रापे याना इना बीगु नं धर्मया खँ कनेगु हे खः । धर्म दान नं धाइ । धर्मया खँ कना, सफू छ्रापे याना इना बी बले ज्ञानया मिखा दान बीगु जुइ । धर्मया सफू ब्वना ज्ञानया खँ सीका ज्ञानी जुइबले अमृत दान बियागु जुइ । न्हापा अज्ञानीपिं लिपा ज्ञानी जुइ बले वयात अमृतदान बियागु जुहे जुल ।

झीथाय् न्हापां निसे पंजरां बले अन्न दान बीगु चलन आतकं दनि । छुं मसः मस्यू पिसं नं अन्न दान बीगु याना च्वं । छ्राय् धाःसा अन्न दान बी बले आयु नं बल नं दान बियागु जुइ । ■

बुद्ध जीवनी

झीपिं बुद्धं क्यना बिज्यागु लँपुइ वनेत तयार जुया च्वनापिं खः । उकिं झीपिं बुद्धमार्गी खः बौद्ध खः । अथे जूगुलिं बुद्ध सुखः धयागु नं सीका तय्माःथें च्वं ।

बुद्धया नां न्हापा सिद्धार्थकुमार खः । वसपोल छम्ह जुजुया काय् जूसां दरबारे बूम्ह मखु । वसपोलया माँ मायादेवी प्वाथे दुबले थःछें देवदह धयाथाय् बिज्याना च्वं बले लुम्बिनी धयागु वने शालसिमा (लप्तेमाँ) या क्वे जन्म जूम्ह खः । वसपोलया नां सिद्धार्थ कुमार खः । वसपोल जन्मजूगु इस्वी सम्बत ६२३ दँ न्हापा खः । कपिलवस्तुया जुजु शुद्धोदन सिद्धार्थ कुमारया अबु खः । सिद्धार्थ कुमार जन्म जुया न्हेनु दुखुनु मायादेवी संसारतोता वन । अले मायादेवी महारानीया केहें प्रजापति गौतमी सिद्धार्थ कुमारयात दुरु त्वंका हुर्केयात । अबले प्रजापति गौतमीया म्ह्याय बुया च्वंगु खः ।

शुद्धोदन जुजुया गुरु पुरोहित कालदेवल ऋषिं धाल थ्व सिद्धार्थ कुमार तःधंम्ह ज्ञानिम्ह बोधजूम्ह जुइ । कोण्डण्य धैम्ह ब्राह्मण जोतिषं (जोशी) धाल सिद्धार्थ बोधिज्ञान लाना बुद्ध जुइ ।

सिद्धार्थयात सर्व मित्र धयाम्ह गुरुया थाय् आख ब्वंकल । याकनं हे फुक शास्त्र सय्का काल । छन्हु प्रजापति गौतमी छथाय् देगले बोना यंकल । थन छुयाय्त ब्वना हयागु धका सिद्धार्थ न्यन । प्रजापति गौतमी धाल— थन पूजा

यायबले स्याःसी व भय मदैगु । सिद्धार्थं हानं न्यन- द्योनं स्या
सी मदय्का बी फुला रे ! प्रजापति गौतमी छुं धाय् मफत ।

सिद्धार्थया म्हाइपुसे च्वनी धका धाइते मस्त नापं म्हितका
तल । धाइते मस्तेसं सिद्धार्थं कुमार यागु बांलागु न्ह्यवोसा
सल, किसि माल धका पिरे यात ।

अले सिद्धार्थकुमारं ना, ना धका बिल । धाइतसें धाल-
राजकुमारयागु न्ह्यवोसा बी मज्यू । सिद्धार्थ कुमारं धाल-
जिं मेगु खँ मस्यू इपिं जिम्ह पासापिं खः । मेगुनं न्ह्यवोसा नां
धका बिल ।

धाइतसें धाल- राजकुमार तः धंम्ह ज्ञानिम्ह जुइ धागु
धात्थे खः खनि । आः हे द्यो जुल । सिद्धार्थ कुमारयात
म्हाइपुसे च्वनी धका तानोबले सिच्चुसे च्वनीगु दरबार,
चिकुलां लुमुसे च्वनीगु दरबार, वा वइ बले न्ह्याइपुसे च्वंक
निभा तोइ च्वनीगु दरबार स्वंगू शुद्धोदन जुजुं दय्का बिल ।
ल्याय्म्ह जू बले ब्याहायाना बीगु खँ न्ह्यथन । सिद्धार्थ कुमारं
ब्याहा याय् मखु मधा । देवदहया यशोधरा देवीया सिद्धार्थ
कुमार यया च्वंगु खनि । सिद्धार्थ नाप विवाह याना बिल । भिं
खुदँ दुबले ब्याहायाना ब्यूगु नीगुदँ (२९ वर्ष) दुबले काय् छम्ह
बुल । अबले दरबारे असमानगु जीवन खना, विरक्त जुल ।
छन्हु बुरा जुइ तिनि, ल्वेजुइका च्वने मानि अले सिना वने
मानि । थज्योगु संसारे छु च्वं च्वनेगु । यक्व हे मनूत अज्ञानी
तिनि । दुःखं मुक्त जुइ मफुपिं । जिं दरबार तोता दुःख मुक्त
जुइगु लँपु मावने । ज्ञान लाभ याना, थः बोध जुइ धुंका,
शान्त जुइ धुंका अले जिं मेपिन्त ज्ञानया खँ कं वने ।

२९ दँ दुबले दरबार तोता तपोवन वन । साप दुःखसिया तपस्या यात । म्ह कंलाय् जक जुइक नसा आपा मनसे तपस्या यात । अले थुइका काल शरीर (म्ह) बः मलाय्कं मज्यू । ज्ञान लाय मफु । म्ह बःमलाय्कं मन नं बःलाइ मखु धका मती तथा नसा नया बिज्यात । बः लाय्धुंका बुद्धगयाया वंगल सिमा ब्वे च्वना विपस्सना ध्याने च्वना थःत थःम्हं म्हसीका, मने दुने च्वंगु क्लेश-लोभ, क्रोध, ईर्ष्या, अहंकार (घमण्ड) आदि चब्बुक लिकया तोता बिल । बोध जूम्ह शुद्धम्ह मनू जुल । ज्ञानिम्ह जुल । उबले सिद्धार्थ कुमार (३५ वर्ष) स्वी न्यादँ दुम्ह जुल ।

वसपोलं न्हापां धर्म देशना याना बिज्याबले थःत थःम्हं परिचय बिया धया बिज्यात— न्हापा जिके मिखा मदुगु मिखा दत । ज्ञान मदुगु ज्ञान दत । विद्या मदुगु, प्रज्ञा मदुगु दत । न्हापा थुइका काय् मफुगु खँ थुइका काय् फत । दुःख दु दुःखया कारण दु, दुःख मदेका छोय्फु, दुःख मदेका छोय्गु लँपु नं दु धैगु खँ थुइका कया बोधिज्ञान लाभ जुल ।

थःबोध जुइधुंका तिनि मेपिन्त बोधयाना बिज्याइम्ह बुद्ध खः । थःत थःम्हं दमन याय् धुंका तिनि अथे धयागु मनया बशे मवंसे मनयात बसे तय् फुम्ह बुद्ध खः । थः शान्त जुइ धुंका तिनि करपिन्त शान्त जुइमाः धका खँ कना, बिज्याइम्ह बुद्ध खः । म्हुतु पिचु थें नुगः नं पिचुम्ह खः । उकिं वसपोलयात आपासिनं माने याना च्वन ।

भीपिं थः ल्वाना च्वनी करपिन्त ल्वाय् मते धाइपिं खः । भिक्षुपिं नं अथे हे जुया वल । भीपिं लोभी जुया च्वना,

तर करपिन्त लोभी जुइ मज्यू धया च्वनी । थः हारां जुया च्वनी तर करपिन्त हारां जुइ मज्यू ज्ञानि जुइ माः धका धया च्वनी । भीपिं म्हुतु पिचुसां नुगः हाकुपिं । बुद्ध व भीपिं गुलिपाः धयागु सीका काय्माः ।

भगवान बुद्धया उपदेश कथं थ थः पिसं याय्मागु ज्या याय्बले मनं खना ध्यानबिया याय्माः । ज्या याय्बले द्वने फु, खँ ल्हायेबले द्वने फु । थःगु गलित स्वीकार यायेफुसा ल्वापु याकनं तना वनी ।

हानं बुद्धं धया बिज्यागु दु मेपिनिगु बांमलागु पहचह थःत मयोसा अज्योगु पह थःके दु कि म्दु छक विचाः याना स्वे बले याकनं कलह तना वनी ।

भगवान बुद्धं न्हापां धर्मया खँ कना बिज्यागु हे शील स्वभाव बांलाके मागु खँ खः । आचरण व पहचह अले व्यवहार बांलासा व मनूयात न्ह्याथाय् वंसां सकसिनं मानेयाइ, विश्वास याई । थथे जुइबले वयागु जीवने ल्वापु ख्यापु व कलह गुबलें दइ मखु । सी त्येका नं याउँक मन तया सिना सुगती वने दई । थुगु खँ थुइका बीत बुद्धया पाले याम्ह धार्मिक बुद्धमार्गीया घटना छगू न्ह्यथने ।

धार्मिक उपासक

भगवान बुद्ध अनाथपिण्डिकं देका ब्यूगु जेतवन विहारे बिज्याना च्वंबलेसिगु घटना खः । अबले बुद्धया धर्म देशना न्यना आपालं बुद्धया उपासक जू वन । इमिगु आचरण व पहचह नं बांलागुलिं, मन भिंगुलिं इमित धम्मिको (धार्मिक) धाइगु जुया च्वन । उकी मध्ये नायोम्ह उपासक

बुद्धमार्गी छम्ह दु । व न्ह्याबले नं जेतवन विहारे वना बं पुना
लः कया गन गन तय् मागु खः तया थकी । न्हिया न्हिथं बुद्ध
कना बिज्याइगु धर्मया खँ न्यना छ्येँ वनी । थः जहान
परिवारपिन्त नं इले बिले विहारे व्वना यंका धर्मया खँ
न्यंकीगु जुया च्वन । छेँ वने धुंका जहान परिवारपिं, कांय्पिं
म्ह्याय्पिं सःता धया च्वनी भीपिं बुद्धया थाय् वना धर्मया खँ
न्यना च्वनापिं । भीत त्वाले च्वपिसं धार्मिक (धर्मात्मापिं)
धाइगु । उकिं जःला खलापिं नाप हेलमेल जुया च्वनेमाः ।
फुगु चागु गुहाली याना बीमाः ।

गुबले गुबले काय्पिं म्ह्याय्पिं पुचले ल्वापु व कचवं
पिहाँ वलकि सम्भेयाना च्वनी— गथे धर्मया खँ न्यना वयागु
लो मन ला ? ज्या याना द्वनेफु गलित सुइकार याना हानं हानं
मद्वंक ज्या याःसा जि हे ज्यू नि । थ थः पिसं याय् मागु ज्या
इले बिले याय् सय्कि अले ल्वाना च्वने माली मखु । न्ह्याबले
लुमंका च्वं भीपिं बुद्धया थाय् वना च्वनापिं व भीत धार्मिक
धाइगु धका । थुकथं तालिम याना वं दिन बिते याना च्वन ।

व धार्मिक उपासक बाज्यो नं वन । म्ह नं मफया
वल । तस्सकं मफया वल । धर्मे च्वंसा नं म्हंमफेका
च्वनेमाः । बुद्ध धया बिज्यागु दु :- जन्म जुइबले हे जोना
वोगु दु बुरा जुइगु, म्ह मफइगु व सिना वने मागु । थ्व
प्रकृतिया नियम हे जुल । बुद्ध हे नं बरोबर म्ह मफेका
बिज्याः ।

व धार्मिक उपासक सकलिम्ह उपासक खः । थौं
कन्हेयापिं उपासकथें नायो जक जुइम्ह मखु, पिनें क्यनेत

जक धर्म याइम्ह मखु । शुद्धगु मन दुम्ह उपासक खः । अथे खः सां नं प्रकृतिया नियम कथं ल्वे जुल । म्ह सुख मदेकल । तस्सकं हे मफेकल । अले काय्पिं सःता धाल- बुद्धयाथाय् वना जिगु पाखें वन्दना याना धा- जि तस्सकं मफया च्वन । धर्म देशना न्यनेगु इच्छा जुल भन्तेपिं (भिक्षुपिं) प्यम्ह न्याम्ह छोया बिज्याहुँ धा । दान बीगु नं इच्छा जुया च्वन ।

भगवान बुद्धं धार्मिक उपासकया इच्छा कथं भिक्षुपिं छोया बिज्यात । भिक्षुपिं धार्मिक उपासकया छें बिज्याना लाईतगु लासाय् धार्मिक उपासकया लिक्क फेतुना बिज्यात वसपोलपिसं न्यन- उपासकया गज्योगु धर्म देशना न्यनेगु इच्छा दु थें ?

धार्मिक उपासकं धाल - बुद्धं बरोबर कना बिज्याइगु मनूत शुद्ध जुइगु सतिपट्टान (न्ह्याबलें होश तथा च्वने मागु) धर्म देशना याना बिज्याहुँ ।

भिक्षुपिसं सतिपट्टान सूत्र पाठ नं याना धर्मदेशना नं याना बिज्यात । उपासकया धर्म खँ न्यना च्व च्वं ल्वे चर्को जूगु धाय्ला छु जूगु धाय् धार्मिक यात हुइकयंकल । म्हक्से म्हँ थें आकाशे बांलागु विमान जोना जिमिगु विमाने च्वं वा धका बाजिं बाजिं हाला च्वन । इपिं खुगु देवलोकं वोपिं हँ । उपासकया छ्कनिक होश दुथें च्वनला मस्यु पंगल जुइक हाले मते हुँ हुँ धका ल्हाः भाय् यात हँ । काय् म्ह्याय् पिनि मती खः बाखँ कने गात म्वाल धाःगु थें च्वना नुगः मछिना

ह्वाँय् ह्वाँय् ख्वल । भिक्षुपिं नं आः थन च्वना मजिल धका दना लिहाँ बिज्यात ।

धार्मिक उपासकया न्ह्यलं चाःथें जुल । जहान परिवार पिं ख्वया च्वन । छ्वाय् ख्वया च्वनागु धका न्यं बले- भन्तेपिसं धर्म देशना याना च्वंबले बिचे हे गात गात म्वाल धया थें बाःनं ल्हाः भाय् यात । जिमि ख्वे मास्तेवल । भन्तेपिं नं आः थन मच्वंसां जिल धका दना बिज्यात । अले उपासकं धाल जिं भन्ते पिन्त धयागु हे मखु । जितला हुइकयंकल । खुगू देवलोकं विमान ज्वना कावल । इमित धयागुका पंगल जुइक हालेमते हूँ हूँ धका ।

धार्मिक उपासकं धाल - जि म्वाइ मखुत । छिंमि छुं धन्ना काय् म्वाः । जि भिं थाय् लाईगु पूर्व लक्षण खने दत । दुःखताय् म्वा । छिंपिं नं जि वने थाय् वय् न्ह्यासा छिंपिं आः थेन्तुं धर्मआचरण बांलाका मल्वासे च्वनेगु अभ्यास याना यंकि । अले जिथेन्तु छिंपिं नं भिंथाय् लाइ ।

थ्वखँ बुद्धया थाय् थ्यन । बुद्धं धया बिज्यात धर्माचरण बांलापिं थननं आनन्दं च्वने दै लिपा नं आनन्दं च्वने दै ।

थ्व बाखँनं छु धाःगु धाःसा बुद्धया उपदेश न्यनाथें धर्माचरण पह चह बांलाय् माः धागु । देखावटी नां काय्केत जक धर्म याय्गु मखु आचरण हे बांलोकमाःगु खनेदु । ■

करपि हारां जुइगु मयोसा थःनं हारां जुइ मजिल

न्हापा न्हापांनिसें आपालं मनूतय्के खनेदुगु बांमलागु चाला छता खने दया च्वंगु दु । व खः थःत सुनांनं बोबीगु मयो तर मेपिन्त थःम्हं धाःसा यो यो थे बोबिया च्वनी आलोचना याना च्वनी । बुद्धया उपदेश कथं करपिंगु थज्योगु पह मयोसा थः अथे मजूसे ताले लाय्माःगु खँ दु । थः ज्ञानी जूसा मेपिनं ज्ञानी जुइफु । बुद्धया थ्व शिक्षा सफुती हे जक दुथ्याना च्वंगु खनेदु । बुद्धमार्गी धापिं भिक्षुपिं व उपासक उपासिकापिंके उस्त खने म्दु । बुद्धयापालेयापिं ज्ञानिपिं व विवेक बुद्धिपिं न्ह्याबले सतर्क व होशतया च्वपिं त तः धपिं भिक्षुपिं व गृहस्थी उपासकपिंके बुद्धया उपदेश व्यवहारे छ्यला च्वंगु खनेदु ।

थौकन्हे ला थःत बोबिइगु व निन्दा याइगु मयो तर मेपिनिगु निन्दायाइ मेपिन्त बोबिया जुइगु चलन चलित खनेदु । थुगु पत्ति चाला यात संस्कृति धाय्ला, सरुवा रोगथें हे फैले जुया वइ च्वंगु दु । बुद्धया उपदेश कथं सुनांनं थःगु निन्दा यासां थःत बोव्यूसां तुरन्त तं मचासे छाया् बोव्यूथें, छाया् थःत निन्दायागु थें धका कारण छुं दुला धका मालेगु व पत्तालगे याय्गु बांलाइ । ईर्ष्या व शत्रु तसेंला छुं कारण मदेक

नं बोबिया निन्दा याना च्वं । माँ-बौ गुरुपिसं व
हितैषि पासापिसं भीत गलित सुधारया लागी बोबीगु मेगु हे
खँ जुल ।

छक गौतम बुद्ध धर्म प्रचारया लागी शहरं तापाक
वेलुद्वार धैगु ब्राह्मण गामे बिज्यात । उबले गुलिं गुलिं भलादमीपिं
विद्वानपिं ब्राह्मणतसें धाल- भगवान् बुद्ध तस्सकं ज्ञानिम्ह,
शुद्धम्ह चरित्र बांलाम्ह मनू खः । भीगु गामे बिज्याना च्वंगु
दु । वसपोल भी पाहुना खः । नु वस्पोलयात स्वागत सम्मान
याःवने धका वन । वना वन्दनायाना खँलहालां ब्राह्मणतसें
धाल- भो श्रमण गौतम ! छलपोल जिमिगु गामे बिज्यागुलिं
जिपिं साप लय् ताः । छपिनिगु नां जिमिसं न्यना तयागु दु । छपिं
मानेयाय् बहम्ह खः । छपिन्त स्वागत दु ।

छलपोलयात जिमिगु छुं मनया खँ धाय् ज्यूलाथें ?

भगवान बुद्ध धै बिज्यात- ज्यूनि धैदिसं । जि ला धर्मया
छलफलया लागी व धर्म प्रचारया लागी थन वयागु खः ।

ब्राह्मणतसें- जिपिं गृहस्थीत । जिपिं ब्याहा
याना मचाखाचात दय्का च्वनेयोपिं । जिमित छें, बुँ नं माः ।
लुं वहया तिसां नं ती माःपिं । जिमिगु बिन्ति छु धाःसा
गृहस्थाश्रमे च्वना हे स्वर्गीय जीवन हना च्वने फ़ैगु उपाय
कना बिज्याहुं, जिपिं छें बुँ तोता म्हासु वसः पुना त्यागीजुइ
मास्ते मवो ।

गौतम बुद्धं धया बिज्यात - गृहस्थी जीवन तोता
 त्यागी जुइमा: धयागु मदु । तर गृहस्थाश्रमे चवनीपिन्त जीवन
 न्ह्याइपुसे व सुखपूर्वक जीवन हने फैगु उपाय कनीपिं धात्थें
 यापिं त्यागी भिक्षुपिं नं माला चवंगु दु । आ छिकपिं
 कलाब्याहायाना मचा खाचात नापं चवना गृहस्थी जीवन हे
 सुखमय व स्वर्गीय याय्गु इच्छा दुसा जिं उगु बारे छुं उपाय
 कना ह्य् बांलाक ध्यान बिया न्यं ।

छिकपिनिगु गामे मेपिन्त दु:ख कष्ट जुइगु ज्या याइपिं
 व खँलहाना जुइपिं हारापिं मनूत दु ला ?

इमिसं लिस: बिया धाल - अज्योपिं यक्व दु । इमिसं
 मनूतय्त साप दु:ख बिया च्वं ।

बुद्धं न्यना बिज्यात - इपिं हारापिं मनूत छिकपिन्त यो
 ला कि मयो ? लिस: बिल अज्योपिं जिमित मयो । मिखां हे
 स्वे मयो इपिं ।

बुद्धं हाकनं न्यना बिज्यात- अथे ख:सा थन मुना
 च्वंपिं पुचले अज्योपिं हारापिं दुला कि मदु ?

इमिसं वं वयागु वं वयागु ख्वा स्वया कुछुना सुंक च्वं
 चवन ।

बुद्धं हाकनं न्यना बिज्यात - छिकपिनिगामे मेपिनिगु
 बस्तु खुया काइपिं, लुटेयाइपिं नं दुला ?

लिसः बिया इमिसं धाल- यक्व दु? आः हे जिपिं छै
तालं ग्वया वयागु । छर्ये खुयायंकिला धयागु पीर दु ।

बुद्धं न्यना बिज्यात - छिकपिनि गामे मिसातयूत
बलात्कारयाना दुःख बीपिं, मखुगु खँ लहाना चुक्लियाना मिले
जूपिं फाइपिं, ऐला त्वना कलायात दाइपिं, ल्वाना चवनीपिं
दुला ?

अज्योपिं नं यक्व दु ! धका लिसः बीवं बुद्धं धया
बिज्यात - अज्योपिं मयोसा अथे छिकपिं मजुइ माल । छिकपिं
स्वाना चवनाबले स्वर्गीय आनन्द काय्गु इच्छा दुसा च्वे
न्ह्यथनागु बांमलागु चाला व बांमलागुपह चहयात तोता
छोय् माल ।

ब्राह्मणतसें धाल - थुलि नियम पालन याय् फुसा
गृहस्थीजीवन स्वर्गीय व सुखमय जुइगु खःसा छलपोलया
उपदेशयात स्वीकार याना कायूत जिपिं तयार दु । भो श्रमण
गौतम ! छलपोल जिमि थाय् बिज्याना बांलागु खँ कना ज्ञान
बिया बिज्यात । साप बांलात । जिपिं जीवन भर छलपोलयागु
शिक्षा पालन याना चवनेगु जुल धका प्रतिज्ञा याय् । छपिनि
अनुयायी जुल धका स्वीकार याना बिज्याहुँ । ■

नेपाली भाषा

(१) नेपाल चीन मैत्री	(१६) बौद्ध ज्ञान
(२) मैले बुझेको बुद्ध धर्म	(१७) धर्म चिन्तन
(३) बौद्ध दर्शन	(१८) सम्यक शिक्षा भाग-१
(४) नारी हृदय	(१९) आर्यसंस्कृति
(५) बुद्धको व्यवहारिक धर्म	(२०) आर्य शील र आर्य मार्ग
(६) पञ्चशील	(२१) सम्यक शिक्षा भाग-२-३
(७) शान्ति	(२३) नारीहरूमा पनि बुद्धि छ
(८) बौद्ध ध्यान	(२४) बुद्धकालीन संस्कृति
(९) पेकिङ्ग स्वास्थ्य निवास	(२५) निन्दाबाट बच्ने कोही छैन
(१०) बौद्ध संस्कार-दो.सं.	(२६) क्षान्ति र मैत्री
(११) बुद्धको विचारधारा	(२७) पहिलो गुरु को हुन् ?
(१२) बौद्ध जगतमा स्वास्थ्य सेवा	(२८) बुद्धको संस्कृति र महत्त्व
(१३) निरोगी	(२९) बोध कथा र बौद्ध चरित्र
(१४) बौद्ध नैतिक शिक्षा भाग-१	(३०) धर्म र हृदय
(१५) बुद्ध र बुद्ध धर्मको ...	

लेखकको छापीसकेका अरू पुस्तकहरू

(लेखकया छापे जुइ धुंकुगु मेमेगु सफूत)

नेपाल भाषा

(१) गौतम बुद्ध	(३१) चरित्र पुचः भाग-१, २
(२) बुद्धया अर्थनीति (संयुक्त)	(३३) योगिया चिद्वी
(३) तथागत हृदय	(३४) पालि प्रवेश भाग-१, २
(४) त्याग	(३६) धर्म मसीनि
(५) दश संयोजन-सम्पादन	(३७) सर्वज्ञ भाग-१, २
(६) भिक्षुया पत्र भाग-१, २	(३९) दुःख मदैगु लँपु
(८) पेकिङ्ग स्वास्थ्य निवास	(४०) शिक्षा भाग-१, २, ३, ४
(९) बौद्ध शिक्षा	(४४) दान
(१०) न्हापां याम्ह गुरु सु ?	(४५) चमत्कार
(११) माँ-बौ लुमन	(४६) बुद्धया व्यवहारिक पक्ष धर्म
(१२) हृदय परिवर्तन	(४७) व्यवहारिक प्रज्ञा
(१३) बौद्ध ध्यान भाग-१, २	(४८) दीर्घायु जुइमा
(१५) बाखँ भाग-१, २, ३, ४, ५, ६	(४९) ज्ञानमार्ग भाग-१, २
(२१) भिक्षु जीवन	(५१) बौद्ध नैतिक शिक्षा
(२२) भिंम्ह मचा	(५२) झिगू बन्धन
(२३) बाखँया फल भाग-१, २	(५३) मनु ह्मसीकेगु गय्
(२५) धम्मचक्कप्पत्तन सुत्त	(५४) संस्कृति
(२६) क्षान्ति व मैत्री	(५५) बुद्धया करुणा व ब्रह्मदण्ड
(२७) बोधिसत्व	(५६) धर्मया ज्ञान
(२८) मूर्खम्ह पासा मज्यू	(५७) कर्म व कर्मफल
(२९) श्रमण नारद-अनुवाद	(५८) अमृतदान (छिगु ल्हाती)
(३०) ईर्ष्या व शंका	

